Nº 166. Aº 1859.

DONDERDAG 14 JULIJ.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, Nº 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.-
Iedere regel meer . . . . - 0.2
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.2
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

BERIGT.

Dagelijks, uitgenomen des Zondags, *des avonds ten negen ure* aan het Bureau der Courant à 10 Cents verkrijgbaar eene ***AVOND-EDITIE.***

Bij het ontvangen van belangrijke telegrafische tijdingen worden bovendien terstond **Buitengewone Bulletins** à 10 Cents verkrijgbaar gesteld.

Jean Chrétien Baud.

I.

Wij meenen onzen lezers eene dienst te bewijzen door hun eene korte schets te geven van het leven des Staatsmans, wiens vereerde naam boven dit artikel geschreven staat. Ons doel is daarbij, hulde te brengen aan de nagedachtenis des mans, wiens nimmer verdachte eerlijkheid als staatsman, uitgebreide kennis, onvermoeide werkzaamheid en onwrikbare toepassing der beginselen die hij voor de ware hield, zelfs zijne meest onverzoenlijke politieke vijanden eerbied en erkenning afdwong. Wij treden daarbij in geenerlei critiek: uit de feiten zelve zal voldoende blijken in hoever wij meenen niet in die beginselen te kunnen deelen die ten allen tijde tot rigtsnoer van Baud's leven en daden gestrekt hebben.

Jean Chrétien Baud werd, op 24 October 1789, uit deftige ouders te 's Gravenhage geboren. Hij legde reeds vroegtijdig niet alleen een grooten lust tot leeren aan den dag, maar ook meer bepaald eene neiging voor de zeedienst, waarmede de vader van Jean Chrétien aanvankelijk minder, doch ten laatste hartelijk instemde. Op zeer jeugdigen leeftijd werd hij echter, in overeenstemming met die neiging, op het toenmalig instituut te Fijenoord geplaatst, en, na zijne studiën aldaar met grooten lof volbragt te hebben, in de maand Mei 1804, alzoo op 15jarigen leeftijd, tot kadet bij 's Lands marine benoemd. In 1807 werd hij bevorderd tot kadet van de eerste klasse en geplaatst op het schip, dat de bestemming had den Gouverneur-Generaal Daendels naar Java over te brengen. Deze eerste togt was een togt vol gevaren en wederwaardigheden. Door stormen geteisterd werd zijn schip (de brik *Vlieg*) gedwongen, wegens bekomen schade, de haven van St. Salvador, in Brazilië, binnen te loopen. De Amerikaansche onafhankelijkheids-oorlog was toen aan het woeden; het Hollandsche vaartuig werd door de Portugezen genomen (Februarij 1808), en de bemanning gevangen gehouden. Groot was het lijden, dat die bemanning, en dus ook Baud, gedurende hare gevangenschap had te lijden, in een tijd die nog niet verlicht genoeg was om het ongeluk te eerbiedigen, waarmede de oorlogskans soms krijgslieden treft. In September 1809 werd Baud evenwel in vrijheid gesteld. Zijn toestand werd daardoor niet verbeterd. In een vreemd Land, van geldmiddelen ten eenenmale ontbloot, wist hij aanvankelijk niet, in welke rigting zijne toekomst te sturen. Spoedig echter was de moeijelijke strijd gestreden: met diezelfde wilskracht en energie, waardoor hij later in hoogere spheer zich wist te onderscheiden, nam hij het kloek besluit, zich te verheffen boven het alledaagsch begrip van „carrière-maken", en om van onderen op andermaal te beginnen en aan eigen inspanning alleen de bestemming zijner toekomst te vertrouwen. Hij liet zich aanwerven als gewoon matroos, en in deze, zeker niet glansrijke positie, maar veredeld door het innerlijk karakter van den jongeling, volbragt hij onderscheidene verre en minder afgelegen reizen, die niet zelden hem de gelegenheid openden, om blijken van zijne bekwaamheid en ook van zijne onverschrokkenheid te geven. Op eene dier reizen kwam hij in Europa, en wel in Denemarken aan. De trek naar den geboortegrond deed hem den bodem vaarwel zeggen, die hem naar ons werelddeel had overgebragt; doch op nieuw had hij met bezwaren te worstelen. De middelen van gemeenschap waren destijds noch zoo geregeld, noch zoo weinig kostbaar, om hem de hoop te geven, in zijne positie, spoedig den Vaderlandschen grond weder te zien. Zijn verlangen was echter te sterk, om niet van zijne zijde nieuwe krachtsinspanning mogelijk te maken; en, inderdaad, ondernam hij de reis uit Denemarken naar Holland *te voet*, en volbragt haar, in de maand mei 1810, gelukkig, na, andermaal, aan ontbering en vermoeijenis moedig het hoofd te hebben geboden.

Jean Chrétien Baud liet geen tijd verloren gaan. Naauwelijks van het doorgestaan lijden bekomen en hersteld, of hij hervatte met ijver zijne studiën in het Marine-wezen, met dat gevolg, dat hij reeds op 8 December van hetzelfde jaar een voldoend examen aflegde en door het Ministerie van Marine te Parijs als *enseigne de vaisseau* werd aangesteld. Zonderlinge overeenkomst! Ook in deze nieuwe en hoogere betrekking was het zijne bestemming een Gouverneur-Generaal naar Indië over te voeren. Hij werd op het fregat „*la Méduse*" geplaatst, dat den Gouverneur-Generaal Janssens naar Batavia moest brengen. De Gouverneur, die spoedig inzag hoezeer de kiemen voor een hoogeren werkkring in Jean Chrétiens hoofd slechts op ontwikkeling verbeidden, attacheerde hem aan zijnen staf (24 April 1811), nadat de reis, in het laatst van December 1810 aanvaard, gelukkig volbragt was.

De Gouverneur-Generaal Janssens bemerkte weldra — en de uitkomst heeft het zegel gedrukt op de meening van dien Staatsman —, dat Baud het Vaderland nuttiger zijn kon in burgerlijken, dan in militairen werkkring, en het was op verzoek van den Gouverneur-Generaal, dat de heer Baud zijn eervol ontslag uit 's Lands zeedienst verzocht en verkreeg, en daarop, in de maand Julij 1811, zijne burgerlijk-ambtelijke loopbaan opende met de betrekking van tweeden Commies ter Algemeene Secretarie. Tegelijker tijd echter gebruikte de Gouverneur-Generaal Janssens hem als zijn particulier secretaris, welke eervolle en vertrouwelijke betrekking door hem waargenomen werd gedurende den veldtogt tegen de Engelschen en tot op het vertrek van dien Gouverneur-Generaal naar Groot-Brittanje, in de maand October 1811. Als particulier secretaris verwierf Baud zich de achting van den Gebieder in den Indischen Archipel, en bewees dezen, door de degelijkheid van zijnen arbeid, door het vlugge begrip van zijn verstand en door het diepe inzigt zijner denkbeelden, dat hij, door Baud aan zich te verbinden, eene juiste keuze had gedaan, die zoo zeldzaam het geluk van Staatslieden is geweest. De betrekking, die Baud bij den Gouverneur-Generaal Janssens vervulde, maakte hem vertrouwd met de groote beginselen van het koloniaal bestuur van dien tijd en gunde hem tevens, een blik te slaan in het inwendige organismus van dat bestuur, welke kennis hem later zoo zeer te stade kwam, en als het ware de grondslag is geweest, waarop zijne volgende loopbaan zich ontwikkelde.

Na het vertrek van den Gouverneur-Generaal Janssens diende de heer Baud, gedurende het Engelsche tusschenbestuur op Java, als eerste commies op het translateurs-kantoor en de algemeene secretarie; later als hoofd-commies (chief-assistant) bij laatstgenoemd bureau. Bij de herstelling van ons gezag werd hij, bij besluit van 19 Augustus 1816, door den Gouverneur-Generaal van der Capellen tot de betrekking van Gouvernements-Secretaris geroepen. De stand van zaken en de omstandigheden van het oogenblik wezen den heer Baud als van zelf tot de vervulling dier gewigtige Staatsbetrekking aan. Er was niemand, die zoo zeer het intieme vertrouwen genoten had van den vorigen Gouverneur-Generaal als de heer Baud; niemand ook, die, beter dan hij, zich den gang van zaken gedurende het Engelsche tusschenbestuur had eigen gemaakt. Hij was dan ook de regterhand van van der Capellen, te meer daar niemand als hij, dank zij zijne vroegere lotwisselingen en zijne gave van geheugen, in dien tijd zoo grooten schat van taalkennis en van bekendheid met de zeden, gewoonten en wetten van verschillende volken en rassen bezat. Hij sprak het Fransch, Engelsch, Spaansch, Portugeesch en Javaansch zeer vlug, had zich op de kennis van het innerlijke beheer der Koloniën van verschillende natiën toegelegd, waarvan later zijne adviezen in de Tweede Kamer zoo menigvuldige blijken gaven, en was, bovendien, door zijn ijzervast geheugen voor feiten, data's en omstandigheden, eene levende en schier onfeilbare vraagbaak. Geen wonder dan ook, dat van der Capellen gretig de gelegenheid aangreep, om in den hoogeren kring van het Koloniaal Bestuur een man in te wijden, wiens trouw boven allen twijfel stond, wiens bekwaamheid algemeen werd gewaardeerd, en wiens helderheid van inzigt en omvang van denkbeelden toen reeds voor het Vaderland een hoogst verdienstelijk Man voorspelde.

***

BUITENLAND.

LONDEN den 12 Julij.

Het bezoek der Koningin aan het kamp bij Aldershott was zeer schitterend. Met den Prins Gemaal en hunne vier oudste kinderen kwam zij vrijdag avond ten zeven ure in het paviljoen aan en gaf een grooten maaltijd aan de verschillende hoofd- en andere officieren. Zaturdag morgen reed H. M., door Prins Arthur en de Prinsessen Alice en Helena vergezeld, een gedeelte van het kamp rond en inspecteerde een der hospitalen, de regementsscholen enz. De Prins Gemaal en de Prins van Wallis begeleidden te paard gezeten het rijtuig. Ten half vier ure had de revue plaats, bij welke gelegenheid H. M. insgelijks te paard zat, met den Prins Gemaal en den Hertog van Cambridge aan hare regter- en linkerzijde. De revue, bij welke de troepen onder het opperbevel van den luitenant-generaal Knollys stonden, liep ten half acht ure af, waarna H. M. wederom een diner in het paviljoen gaf. Zondag morgen nam zij, met verscheiden leden harer Familie, aan de godsdienstoefening in de militaire kapel deel.

— De heer C. Villiers, de laatst benoemde Minister, heeft, na te Wolverhampton zonder tegenstand herkozen te zijn, eene redevoering gehouden, om de staatkunde van het tegenwoordig Ministerie als omzigtig, onzijdig en bevredigend tevens te doen kennen. Het belangrijkste in die redevoering betrof de weigering van den heer Cobden om deel van dit Kabinet uit te maken. Eerst na diens verklaring dat zijne weigering niet om het programma van het Ministerie, maar om zijne vroegere bedenkingen tegen de staatkunde van lord Palmerston geschied was, had de heer Villiers begrepen het hem aangeboden ambt niet te moeten afslaan. Hieruit laat zich voorzien dat het Ministerie in deze Zitting geen sterken tegenstand van den heer Cobden en diens vrienden te duchten heeft.

Die zitting zal dan ook denkelijk geene groote moeijelijkheden opleveren. De wapenstilstand in Italië wordt òf verlengd, òf de vrede gesloten. [Dit laatste is nu reeds het verrassend geval.] De zaak der Parlementshervorming is tot de maand februarij verdaagd. Er blijft derhalve niets gewigtigs over dan het budget van wegen en middelen, maar daaromtrent zal de Tory oppositie niet gestreng zijn, want het was het Tory-ministerie dat de uitgaven met ongeveer drie millioen ponden sterling boven de gewone uitgaven verhoogde, en zijne aanhangers kunnen zich dus, zonder zelfveroordeeling, niet vijandig tegen nieuwe uitgaven voor het algemeen belang betoonen. Het overige der Zitting belooft dus vrij onbeduidend en, — met medewerking van het stinkend water in den Teems, — in het begin van augustus afgeloopen te zijn.

— In de ll. zaturdag gehouden auctie der nalatenschap van dr. Squibb werd de armstoel die vroeger door den beroemden dr. Johnson in dubbelen zin bezeten werd voor £ 10,15 verkocht. Ten ware de geleerde man daarin iets van zijnen geest aan den nieuwen bezitter heeft achtergelaten, is de oude stoel vrij duur betaald.

— Den 28 junij overleed te Llanelly, nabij Swansea, een man wiens hooge leeftijd nog minder zeldzaam is dan die op welken hij zich in het huwelijk begaf. In het kerkregister werd namelijk op genoemden dag onder de overledenen opgeteekend: „William Kerby, oud 104 jaren. Hij was Schotsman van geboorte en tuinman van beroep. In het vorige jaar werd hij in de kerk te Llanelly getrouwd, juist op zijnen honderd en derden verjaardag. Zijne weduwe is bijna 60 jaren oud."

— Over den toestand der Europesche troepen der voormalige O. I. Compagnie wordt uit Calcutta het volgende aan den Times geschreven: „De Indische Regering, ik weet het, is tot een besluit over de grieven der Europeanen gekomen. Al de manschappen welke de dienst in de drie Presidentschappen verlaten willen zullen hun ontslag bekomen en hun overtogt naar Engeland betaald krijgen. Er kunnen dagen, zelfs weken verloopen, alvorens dit besluit bekend wordt gemaakt, naardien de zaken thans langzaam worden afgedaan. Het bevel is op al de Presidentschappen van toepassing en geeft aan 14,000 man het regt om hun ontslag te vorderen. Men gelooft dat meer dan de helft blijven zal, maar het vertrek zal, vooral bij de ligte kavalerie, nogtans talrijk zijn. Het is vruchteloos te ontkennen dat door deze schikking eene Parlements-acte door de eischen onzer eigene soldaten buiten werking is gesteld; maar, hoe betreurenswaardig dit wezen moge, er bleef geene andere keuze over. Het is in dit Land onmogelijk, zelfs wanneer het uitvoerbaar ware, de kracht der wapenen tegen de Europesche troepen aan te wenden, en de manschappen hebben, door hunnen lijdelijken wederstand, de Regering in eene engte gebragt, die geen uitweg aanbood."

— Aan de dagbladen van Hong Kong tot 21 mei wordt het volgende ontleend: Sedert de laatst afgezonden berigten was er weinig belangrijks voorgevallen. De gevolmagtigde minister van Engeland, de heer Bruce, was nog altijd daar en wachtte de Londensche mail van 10 april af, die nu den 20 mei was gearriveerd. Zijne Excellentie zou nu onverwijld noordwaarts afreizen. Zijn voorgenomen bezoek te Peking bleef nog steeds het hoofdonderwerp der gesprekken. Om het indrukwekkend te maken zou zich eene aanzienlijke scheepsmagt in de Peiho vereenigen, alsmede een detachement Koninklijke mariniers van het garnizoen van Canton. De Gezant heeft het stellig voornemen de plegtige uitwisseling der verdragen aan het Hof van Peking ten uitvoer te brengen, en men twijfelde er niet aan of hij zou daarin slagen. Zijne bestendige residentie te Peking zal, wel verre dat hij daarop zou aandringen, waarschijnlijk van de hand gewezen worden, bijaldien zij aangeboden wordt, ten zij de Keizer van China insgelijks een Minister naar het Hof van Sint James afvaardige.

De twee Chinesche hooge commissarissen schijnen alles wat in hun vermogen was aangewend te hebben om den Engelschen Gezant van zijn plan af te brengen om naar Peking te gaan, maar hunne pogingen zouden wel vruchteloos blijven. Zij staan op den besten voet met de vreemde Gezanten, hebben zelve hun verlangen betuigd om de heffing der in- en uitgaande regten op een goeden voet te brengen, en den heer Lay, die vroeger in dienst van het Engelsch Consulaat stond, met een inkomen van 15,000 taels jaarlijks, tot inspecteur-generaal voor geheel China benoemd, met de vergunning tevens tot het aankoopen van een aantal stoombooten, om als kruisers bij het heffen der tollen te dienen. Ook hebben zij buitenlandsche inspecteurs voor al de Chinesche zeehavens, met een jaarlijksch inkomen van £ 2000, aangesteld, al hetwelk duidelijk schijnt te bewijzen dat zij geene hernieuwing der vijandelijkheden voorzien.

De onlangs benoemde gezant der Vereenigde Staten is den 10 mei te Hong Kong gearriveerd en den 18 mei noordwaarts gereisd. Hij had slechts twee oorlogsstoombooten ter zijner beschikking, die voor operatien op de Peiho zeer ongeschikt schenen, en eene kleine Engelsche stoomboot was tot hoogen prijs door hem afgehuurd. Men dichtte hem het oogmerk toe om twist met de Chinezen te zoeken, ten einde de Engelschen te dwarsboomen.

Allerlei rooverij, onder den dekmantel van opstand, bleef een gedeelte des lands verontrusten, en men gelooft dat een krachtige medewerking der Westersche Mogendheden onvermijdelijk noodig zijn zal, om deze binnenlandsche pest te doen ophouden.

PARIJS den 12 Julij.

Heden namiddag ten één ure verkondigde het geschut der Invaliden aan de hoofdstad het groote nieuws: de vrede is gesloten, en de geheele bevolking begroette met blijdschap dezen gelukkigen uitslag van de roemrijke overwinningen onzer troepen. Met een begeerig oog zocht zij naar de bijzonderheden van dit groote feit van den dag en eene depêche van den Keizer aan de Keizerin, op de Beurs aangeplakt, bevredigde de nieuwsgierigheid door de mededeeling der grondslagen welke voor dien vrede zijn vastgesteld.

De depêche, die door middel van den telegraaf in weinige oogenblikken aan geheel Europa werd medegedeeld en verder door de drukpers onder duizenden bij duizenden verspreid, werd door de Keizerin op het paleis van Saint Cloud ontvangen, juist terwijl daar de Ministerraad was vergaderd. Toen de graaf Walewski uit den Ministerraad kwam, vond hij aan het hôtel van buitenlandsche zaken onderscheidene Ambassadeurs van vreemde Mogendheden, die zich met hem over het gewigtige nieuws wenschten te onderhouden.

Weldra waren de straten en de boulevards met een aantal vlaggen versierd, waarbij men ook de Oostenrijksche kleuren opmerkte. Tegen den avond verwacht men eene schitterende algemeene illuminatie. De blijde geestdrift der bevolking is ten top gestegen.

Het is overtollig te zeggen dat het feit zelf van het sluiten van den vrede, zoowel als de voorwaarden die door Keizer Napoleon zijn bedongen, in officiële kringen en aan officiële organen aanleiding geven om den lof van Frankrijks Vorst met luide stemmen te verkondigen. Zijn ridderlijk strijden, zijne gematigdheid na den strijd, de wijze waarop hij het wantrouwen en de ongerustheid van Europa beschaamt, — ziedaar het hoofdthema dier lofzangen. Tegenover de weldaad welke hij aan Sardinië, ja aan Italië heeft bewezen; tegenover de wijze waarop hij het spooksel der revolutie en diens ontwerpen heeft bezworen; tegenover de opdragt van het eerevoorzitterschap der Italiaansche Confederatie aan den Paus, tegenover dit alles, meent men, moet alle wantrouwen zwichten en blijft alleen de dankbaarheid der bevrijde Volken, en de op nieuw door Frankrijk verworven roem over.

En wat nu de eindregeling der Italiaansche questie betreft, zoo valt het niet te ontkennen, dat hetzij zij door de Keizers van Frankrijk en Oostenrijk alleen wordt tot stand gebragt, hetzij zij geschiedt in overeenstemming met de overige groote Mogendheden van Europa, de thans overeengekomen grondslagen alle kans hebben van behouden te zullen blijven. Wel weet men nog niet wat de inhoud en de strekking zou geweest zijn van het Pruissische bemiddelingsvoorstel, maar reeds schijnt het vrij zeker dat daarin door Rusland wijzigingen waren voorgesteld, waarmede Engeland zich vereenigde. Welke voorstellen het waren, die van zulk een magtigen steun voorzien, aan de strijdende partijen zouden worden aangeboden, is met vrij veel zekerheid op te maken uit een artikel in den Morning Post, waarvan men verzekert dat het de wenschen en inzigten van het Britsche Kabinet teruggeeft. Een gelukkig voorteeken mag het dan geacht worden dat de termen waarop de Morning Post met breede trekken de wijze schetst waarop zijns inziens Italië behoort te worden georganiseerd, in hoofdzaak overeenstemmen met de gisteren te Valeggio bepaalde hoofdpunten. Zoo het orgaan der Engelsche Regering nog iets verder gaat en het wereldlijk gezag van den Paus geregeld en aan Napels eene constitutie geschonken wenscht te zien, onzes inziens is voortaan daartoe door de vredes-preliminairen niet slechts de weg gebaand, maar zullen ook deze gevolgen, zoo al niet onmiddellijk dan toch eenmaal, uit den nieuwen toestand van Italië moeten voortvloeijen.

— Bij de prefectuur van de Seine is een aanvang gemaakt met de voorbereidende maatregelen ter viering van den Napoleonsdag (15 Augustus). Men zegt dat er nieuwe en prachtige plannen beraamd worden.

— Ofschoon de gewigtige tijding van het sluiten des vredes en het bekend worden der grondslagen waarop hij rusten zal, op de meest verrassende wijze de redeneringen der dagbladen is komen afbreken, en voor een goed deel logenstraffen, zoo achten wij het toch, ter wille van de magtige partij die hier vertegenwoordigd wordt, niet onbelangrijk een en ander mede te deelen van de beschouwingen, welke door l'Univers, bij monde van zijn bekenden hoofdredacteur, aan de wapenschorsing en de daarmede zamenhangende vredeskansen, worden gewijd.

Hij begint met eene niet misplaatste lofrede op het leger en op den Keizer, die, bij veel militair en veel politiek talent, ook veel geluk heeft gehad, en die daarmede geslaagd is in twee maanden de prestige van Oostenrijks vanen te vernietigen en Italië te bemagtigen. Buiten hetgeen in deze uitkomst aan het onmiddellijk bestuur van God is toe te schrijven, ligt het geheim van dit geluk des Keizers daarin dat hij weet wat hij wil. Maar ook dit is eene gave van God, geschonken aan sommigen door wien Hij zijne groote bedoelingen wil bereiken. Terwijl de vijand, terwijl de onzijdige Mogendheden aarzelden, is de Keizer met vasten tred voortgegaan, steeds gedachtig aan zijne gelofte om den vrede òf te Weenen òf aan de Mincio te sluiten. Aan de Mincio zijnde, biedt hij den vrede aan; Frankrijk, de wereld, is er hem dankbaar voor; zoo de vrede niet uit dien wapenstilstand voortkomt, is Frankrijk bereid den krijg te hervatten in Italië, aan den Rijn.

Intusschen zijn de vredeskansen gunstig. Oostenrijks positie in Italië is hopeloos: bij een verdrag kan het nog iets winnen; met een veldslag te verliezen onder de muren van Verona (en dit kan de Duitsche Bond niet verhinderen) verliest het alles. Pruissens dapper leger zou aan den Rijn harde lessen moeten ontvangen alvorens den schok van onze regementen te kunnen weêrstaan: de deelneming van Duitschland aan den oorlog zou Rusland aan Frankrijks zijde voeren; wanneer Engeland partij koos, zouden de Vereenigde Staten van Noord-Amerika zich naast Rusland scharen.

De grootste hinderpaal voor het herstel van den vrede is, volgens l'Univers, Sardinië, of liever de graaf Cavour, wiens persoonlijke eerzucht, wiens vermetelheid en hardnekkigheid oorzaak dreigen te

worden dat Sardinië, vergroot met Lombardijë, Venetië en de hertogdommen Parma en Modena, hetzelfde overwigt in Italië zou uitoefenen dat aan Oostenrijk werd verweten. De heer Veuillot haalt een dezer dagen in het Journal des Debats opgenomen artikel (hetwelk hij de eer aandoet van te houden voor een eigenhandig geschrift van den graaf de Cavour) aan, om te bewijzen dat Sardinië werkelijk daarop aanspraak maakt. Dat overwigt, vervolgt hij, zou magtiger zijn dan de Oostenrijksche invloed en op den koop toe revolutionnair en kettersch. Toskane, Napels, noch vooral de Paus zouden langer veilig zijn, en weldra zou, op eene of andere wijs, geheel het Schiereiland moeten bukken onder de overmagtige hand van Piemont.

Vervolgens worden de waarborgen nagegaan, welke zulk een magtig Koningrijk aan Duitschland en Frankrijk zou aanbieden. De traditionele politiek van Piemont, heet het, is zich aan den meestbiedende te verkoopen. Op dankbaarheid valt in de politiek niet te rekenen en Sardinië zou beurtelings een even gevaarlijke nabuur kunnen worden voor Frankrijk als voor Duitschland.

Er is nog een ander punt dat voor Frankrijk niet minder belangrijk is. De handelingen van de agenten der Sardinische Regering in Lombardije, Modena en Romagna getuigen van de kettersche rigting van Piemont. „De revolutie juicht er in en de Katholieken zijn er ongerust over: maar de revolutie is ondankbaar en de Katholieken zijn volhardend. De vrede zou in hun oog veel van zijne waarde verliezen en Frankrijk zou er veel van zijn roem bij inboeten, zoo de H. Vader en de godsdienst ter prooi moesten blijven aan het fanatismus van het ongeloof, waardoor Piemont wordt geschokt. In dit opzigt vooral, meent l'Univers, moeten de overdreven eischen van den heer de Cavour worden beperkt en hij zelf worden genoodzaakt om, even als iedereen, den vrede en de voorwaarden van den vrede te willen."

Het artikel besluit met eene aanhaling der woorden van Bossuet (l'Univers is dezer dagen gul met zijne aanhalingen van Bossuet, vermoedelijk om te bewijzen dat hij de wapenen, waarmede hij strijdt voor de onschendbaarheid van de regten der Kerk, niet behoeft te zoeken in het arsenaal der Jezuïten, maar dat ze hem worden aangeboden door de groote kampvechters der Gallikaansche Kerk), waarin de leidingen van het Godsbestuur ten aanzien van Koningen en Volken worden beschouwd als uitsluitend strekkende ter versterking en handhaving der godsdienst.

— Het dagblad l'Univers heeft eene waarschuwing ontvangen van de Regering, ter zake van het artikel, opgenomen in zijn nummer van eergisteren. Men zal zich herinneren dat wij van dat artikel hebben gewag gemaakt en dat daarin de houding van de republikeinen te Parijs, in Toscane en elders, werd vergeleken bij de wijze waarop de Coup d'Etat van 2 december 1851 werd beoordeeld door de uitgewekenen. De waarschuwing is gegrond op de beschouwing dat het artikel eene afkeurenswaardige publiciteit geeft aan schotschriften, in den vreemde gedrukt en de hatelijkste aanvallen tegen het Fransche volk, de Regering, de godsdienst en het leger behelzende, dat die mededeeling strekt ter verspreiding van tweedragt tusschen het volk en het leger, en dat eindelijk het artikel een aanval en eene beleediging bevat tegen den oorsprong van het gezag, dat den Keizer door het algemeen stemregt is opgedragen.

Het is de tweede waarschuwing welke het blad ontvangt. De eerste werd gegeven den 26 maart 1857.

— Men herinnert zich het regtsgeding tegen den heer Beaumont de Vassy; het was echter slechts een voorspel van de curieuse zaak, die in de tweede helft van deze maand voor het Hof van Assises zal behandeld worden en waarin o. a. een gewaande generaal voorkomt.

— Een officieel bulletin, den 11 dezer te Turijn verschenen, behelsde den tekst der overeenkomst, waarbij de wapenschorsing tusschen de oorlogvoerende legers gesloten werd. Behalve de bereids bekende artikelen behooren daartoe ook nog deze bepalingen: de oorlogvoerenden zouden de stellingen blijven bezetten die zij den 8 dezer inhielden. De spoorwegen van Verona naar Peschiera en Mantua konden, gedurende den wapenstilstand, tot proviandering dier beide vestingen gebezigd worden, mits de proviandering van Peschiera binnen twee dagen afliep. De aanvallings- en verdedigingswerken van Peschiera zouden in den tegenwoordigen staat blijven.

— Uit Madrid schrijft men den 9 dezer dat de manifestatie ter gunste van Italië aldaar voortdurend een zeer aanzienlijken bijval vindt.

PER TELEGRAAF.

PARIJS den 13 Julij.

De Keizer wordt in het begin der volgende week in deze hoofdstad verwacht.

BERN den 12 Julij.

(*des avonds.*)

De Bondsraad heeft besloten tot het afdanken van de troepen die in het kanton Tessin zijn vereenigd. Men zal aldaar niets achterlaten dan een detachement ter bewaking van de Oostenrijksche stoombooten.

WEENEN den 12 Julij.

De Keizer wordt morgen alhier terug verwacht. Heden namiddag zal de Keizerin hem te Laibach ontmoeten.

Latere depêche.

De Oesterreichische Correspondenz deelt heden avond nog iets naders mede omtrent de vredes-preliminairen, welke dezen morgen door de Keizers van Oostenrijk en Frankrijk zijn geteekend. Oostenrijk en Frankrijk verbinden zich daarbij de vorming eener Italiaansche Confederatie, tot welke Oostenrijk toetreedt, te begunstigen. Lombardije wordt tot aan de linie van de Mincio afgestaan. Mantua, Peschiera, Borgoforte en het gezamenlijk Venetiaansch gebied blijven aan Oostenrijk toebehooren. De Vorsten van Toskane en Modena zullen naar hunne Staten terugkeeren. Er wordt eene algemeene amnestie verleend.

MADRID den 11 Julij.

Sixto Camara heeft jl. zaturdag eene poging gedaan om opstand te verwekken onder het garnizoen van Olivenza. Hij heeft de vlugt genomen en is, terwijl hij vervolgd werd, ten gevolge van de hitte, bezweken op een uur afstands van de plaats van waar hij vertrokken was.

LONDEN den 13 Julij.

Koffij en Suiker vaster. — Thee en Rijst flaauw. — Salpeter zeer flaauw en veel lager verkocht. — IJzer 53 sh. — Oliën. Lijn- 28½, Raap- 40½, Palm- 47. — Talk 54, levering 54.9. — Granen flaauw, zonder verandering, met ruimen toevoer van Tarwe en Haver. — Indigo. (2de dag) 1441 k. zijn den hamer gepasseerd, waarvan 579 k. verkocht, 682 k. teruggetrokken en 180 k. opgehouden zijn; de prijzen waren 4 d. hooger voor Bengaal, 2 d. voor Kurpah en 3 d. voor Madras. Op het berigt van het sluiten van den vrede waren de bepaalde prijzen 3 a 6 d. boven de veilingsprijzen van Mei jl.

LIVERPOOL den 13 Julij.

Katoen onveranderd.

BERLIJN den 13 Julij.

Rogge per Julij 34½ th.

ANTWERPEN den 13 Julij.

Koffij zeer vast. — Suiker stil. — Granen. Witte en Roode Tarwe *f* 10½; Rogge *f* 6.

MADRID den 12 Julij.

Spanje 1½ pc. 32.25; dito 3 pc. 42.25.

PARIJS den 13 Julij.

Frankrijk 3 pc. 69.25. Crediet Mob. 835. Spanje 1½ pc. 31; dito Binnenl. 3 pc. 41.

LONDEN den 13 Julij.

De 3 pc. Gecons. 95⅜ a 96. Spanje 1½ pc. 32 a ½; dito Buitenl. 3 pc. 43 a 44; dito Cert. 4½ a 5. Mexico 3 pc. 19⅝ a ⅞. Grenada 17½ a 18; dito Uitgest. 5⅛ a ⅜. Venezuela Nieuwe 28 a 29; dito Uitgest. 15 a 16. Illinois Shares 65 a 67. Dito Bonds 77 a 78.

FRANKFORT den 13 Julij.

Metall. Nation. 63¾.

ANTWERPEN den 13 Julij.

Spanje 1½ pc. 31½; dito Binnenl. 3 pc. 42¼. Metall. 5 pc. 64; dito Nation. 5 pc. 68.

(*Latere Depêches.*)

PARIJS den 13 Julij.

Hoewel de vredes-preliminairen door de hoofden der beide krijgvoerende partijen onderteekend zijn, zullen echter de groote Mogendheden hare medewerking moeten verleenen tot eene eindregeling der Italiaansche aangelegenheden, dewijl Oostenrijk Lombardije niet aan Keizer Napoleon heeft afgestaan, maar alleen zijne regten daarop ter beschikking des Franschen Keizers gesteld heeft. De groote Mogendheden zullen gezamenlijk de organisatie tot stand brengen van de Italiaansche Confederatie, welke organisatie voorzeker moeijelijkheden zal opleveren, daar het liberale Sardinië niet gelijk kan worden gesteld met het reactionnaire Rome, of de Paus niet aan het hoofd van het liberalismus kan staan zonder hervormingen in te voeren, waaruit men tot het resultaat komt dat de wedergeboorte van Italië verbeteringen in den innerlijken toestand van den Kerkelijken Staat zal te weeg brengen.

BERLIJN den 13 Julij.

De Preussische Zeitung deelt mede, dat, ten gevolge van het sluiten van den vrede, aan de op marsch zijnde troepen heden bevel is afgezonden halt te houden in de stellingen in welke zij zich bevinden.

VERONA den 12 Julij.

Door den Keizer van Oostenrijk is eene dagorder aan het leger gerigt, waarin de volgende zinsneden voorkomen: „Voor de heiligheid der verdragen, rekenende op de geestdrift des Volks, de dapperheid des legers en onze natuurlijke bondgenooten werd de kamp begonnen. De strijd werd echter zonder die bondgenooten gevoerd, waardoor eene voor Oostenrijk ongunstige politieke verhouding ontstond. De hartelijkste dank wordt het Volk gebragt voor zijne houding in deze, alsook het leger, dat op nieuw toonde hoe onbeperkt de Monarch bij latere kampstrijden op hetzelve kan rekenen."

BINNENLAND.

'S GRAVENHAGE den 13 Julij.

Z. K. H. de Prins Oranje heeft heden ochtend, in gezelschap van zijne adjudanten, weder de werkzaamheden voor het kamp te Waalsdorp bezocht.

— Naar men verneemt zal Z. K. H. de Prins van Oranje niet meer aan zijn paleis in de stad terugkeeren, maar direct van het paleis in het Bosch naar het kamp vertrekken.

— De heer A. Scharff, agent van den Noorderspoorweg van Parijs, is alhier aangekomen.

— Jonkh. mr. W. M. de Brauw heeft insgelijks verzocht bij de aanstaande verkiezing van lid tot den Gemeenteraad niet in aanmerking te worden gebragt.

— De onderwijzers-vereeniging alhier zal in de volgende week hare eerste zomer bijeenkomst houden.

— Het bestuur der maatschappij de Toekomst zal in de volgende maand eene vergadering houden, tot voorloopige regeling van de winter-concerten.

— De werkzaamheden tot verbetering der gazverlichting op de Prinsegracht alhier zijn geëindigd. Men meldt echter dat ook in andere rigtingen door de stad daarmede zal worden begonnen, ten einde de verlichting weder op denzelfden voet te brengen, als die was bij den aanleg der gasfabriek.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Woensdag 13 Julij.

(*Vervolg.*)

[*Zie het begin dezer zitting in het Bijblad.*]

De heer *Minister van Kolonien.* Ik wensch een enkel punt uit de redevoering van den heer van Twist vooraf te behandelen, tot zekere hoogte als persoonlijk feit. Ik moet dan opmerken dat die geachte spreker mij niet juist heeft verstaan, of niet genoeg beteekenis aan mijne woorden heeft gehecht. Ik heb wel degelijk verklaard dat de regeling der troonsopvolging, gelijk die heeft plaats gegrepen, gevraagd is door den Sultan Adam. Zonder deze omstandigheid er bij te voegen ware anders, met het oog op hetgeen thans op Banjermassing voorvalt, de voorstelling der zaak eene insidieuse beschuldiging geweest. Ik heb hier verklaard dat het openen van uitzigt op de troonsopvolging in 1852 een gevolg was van den wensch des Sultans Adam, dat later die Sultan tot een ander inzigt gekomen is, maar dat de Regering toen is blijven persisteren. Het besluit der Regering ligt hier voor mij en van dit oogenblik af staan alle archieven open voor den heer van Twist, om, met betrekking tot deze zaak, van de zich daarin bevindende stukken dat gebruik te maken, hetwelk hij nuttig en noodig oordeelen zal.

Overigens zal ik in mijne repliek kort moeten zijn. Ik had, zegt men, bewijs moeten leveren, dat het hier geld den invloed der Hadjies; mij dunkt die bewijzen zijn openbaar. Wat aangaat de intrekking van het besluit op de bedevaartgangers naar Mekka, heb ik alleen het feit geconstateerd. Ik stem toe dat de regter de verordening niet verbindend heeft verklaard, maar dan is in Indië alweder gebleken: *c'est la légalité qui nous tue.* De geestdrijver, waarvan meermalen reeds sprake is geweest, moge geen Hadjie geweest zijn, hij is het later geworden. Mij is het noodig voorgekomen op die bedevaartgangers regels te stellen, doch ik moet herhalen dat deze voor openbare mededeeling niet vatbaar zijn. Wat de onlusten in Banjermassing in de maand januarij betreft, daaromtrent is een onderzoek ingesteld, doch algemeen was men gerust en alle rapporten ademden die gerustheid. Ik moet er bijvoegen dat het mij bekend is, dat iemand op wien het volledigst vertrouwen kan worden gesteld, een hooggeacht hoofdofficier, vóór het vertrek van de mail van Batavia een brief gelezen heeft van den heer Wijnmalen aan een handelshuis, waarin gezegd wordt: „op de hoofdplaats moge men bedreigd zijn, hier loopen wij hoegenaamd geen gevaar." Die brief was geschreven twee dagen vóór de uitbarsting der noodlottige gebeurtenis.

De heer van Hoëvell zeide dat de Minister verklaard had, dat de expeditie tegen Boni gelukt was. Neen, deze expeditie was gedeeltelijk gelukt, gedeeltelijk mislukt; maar hij heeft daarenboven uit mijn antwoord begrepen, dat ik gesproken zou hebben van *toenadering van onze zijde.* Maar die spreker heeft er dan waarschijnlijk niet op gelet, dat ik gezegd heb, dat die toenadering zou komen van de zijde van het hof van Boni en van de Vorsten van Celebes. Ik ben volkomen eens, dat van onze zijde van toenadering geene sprake zijn kan en dat dit ook niet zal gebeuren. Overigens durf ik hier niet beslissen. Het is in Indië alwaar men het best beoordeelen kan wat er te doen zij. Men moge hier wenken en raad geven, men moge op deze plaats feiten in het daglicht stellen en daden verdedigen, die ik in gemoede zou kunnen verdedigen, maar het is in Indië alleen, de heer van Twist zal het mij toegeven, dat het best hetgeen te doen staat, te beoordeelen is. De eerste algemeene oorzaak, had de heer van Hoëvell gezegd, was niet toepasselijk op het gebeurde in Banjermassing. Zal men dan durven beweren, dat men daar niet vernomen had wat in Britsch Indië omgaat? Is daar dan niet van toepassing de uitbreiding van het Europesche element? De steenkolenmijnen zijn daar zeer uitgebreid; ik zie dit met genoegen, maar de invloed blijft dezelfde. Het is nog niet beslist of de inboorling zoo gaarne den Europeaan onder zich ziet uitbreiden; de beslissing dier vraag zal men aan latere gebeurtenissen moeten overlaten. Wat de handhaving van het gezag der Maleische Vorsten betreft, deze is geheel in overeenstemming met de beginselen van goede trouw, waarop ons bestuur steunt. Dat gezag kan aan die Vorsten alleen dan worden ontnomen, wanneer zij onze heerschappij miskenden of zich daaraan wilden onttrekken. Eindelijk is gevraagd, of de gebeurtenissen op Banjermassing te voorzien waren geweest? Ik weet het niet, maar uit de rapporten van verschillende autoriteiten, die ik hier voor mij heb liggen, blijkt, dat men algemeen over den toestand gerust was. Of het bestuur van Banjermassing zijn pligt gedaan had? Ik onderstel van neen; want de Resident werd ontheven van zijne betrekking, hij werd vervangen door een ander en daarenboven werd een commissaris benoemd die het militaire en civiele gezag in zijne handen vereenigde, en van wiens energie en bekwaamheid ik de beste verwachting heb.

De heer *van Hall.* Ik wensch omtrent een enkel punt een meer pertinent antwoord te ontvangen. Door den heer van Hoëvell is opgegeven dat een bijzonder persoon den Gouverneur-Generaal vóór de plaats gegrepen gebeurtenissen had gewaarschuwd. Ik geloof dat die persoon de ongelukkige Wijnmalen is, die als slagtoffer gevallen is. De Minister had echter verklaard dat Wijnmalen twee dagen van te voren zijne volkomen gerustheid had te kennen gegeven. Het kon dus onmogelijk Wijnmalen zijn geweest, die den Gouverneur-Generaal zou hebben ingelicht. Nu wensch ik allen schijn te hebben weggenomen, alsof de Gouverneur-Generaal reeds vroeger kennis van den stand van zaken gekregen heeft. Ik betwijfel het, maar indien de Minister van Kolonien thans niet in de gelegenheid was, zou ik hem verzoeken, ons daaromtrent later inlichting te geven. Het geldt hier een groot belang. Want indien het waar is, hetgeen ik betwijfel, dat de Gouverneur-Generaal een rapport had ontvangen van den dreigenden staat van zaken, dan zou die Gouverneur-Generaal aan zijne pligten te kort hebben gedaan. Ik verlang op dit oogenblik geen antwoord, maar ik wil alleen aantoonen dat dit feit tot nu toe nog niet consteert.

De heer *van Twist.* De Minister heeft gesproken van eene insidieuse beschuldiging; ik moet verklaren daaraan in de verste verte niet te hebben gedacht. Dankbaar ben ik voor het vertrouwen in mij gesteld, om alle archieven voor mij open te stellen, voor zoo veel zij met deze zaak in betrekking staan. Ik zal daarvan gebruik maken, maar vooraf zeggen welk gebruik ik van dat vertrouwen maken zal. Ik zal afschrift nemen van alle ter zake dienende stukken, en die stukken, des noods vergezeld van eene door mij op te stellen nota, nederleggen in deze Kamer, opdat ieder die er belang in stelt van den inhoud kennis kunne nemen. Nu vraag ik den Minister of ik van die stukken zoodanig gebruik maken kan; zoo neen, dan verlang ik ze niet.

De heer *Minister van Kolonien.* Ik zal den heer van Twist afschrift geven van alle stukken, die ter zake van de troonsopvolging in Banjermassing in de archieven hier te Lande aanwezig zijn, en voor zoover ze in Indië mogten wezen, zal ik ze doen ontbieden, maar ik zal hem die stukken geven met het oog op de hooge betrekking, door hem zelf eenmaal bekleed, en hem overlaten de waardering, wat buiten het gevaar van den Staat kan worden gepubliceerd. — De vraag van den heer van Hall kan ik nu reeds beantwoorden. In januarij was door middel van onderschepte brieven van een aanslag kennis bekomen; een onderzoek werd daaromtrent ingesteld; alle rapporten daarover luidden in geruststellenden zin en zelfs de laatste rapporten getuigden van volkomene gerustheid (en hier las de Minister den hoofdinhoud dier rapporten voor). Of de Gouverneur-Generaal van particuliere personen berigten heeft ontvangen, weet ik niet; uit de stukken en correspondentien blijkt daarvan niets. Men moet evenwel erkennen, dat de Gouverneur-Generaal, op grond van de zoo even door mij aangehaalde rapporten, in de onderstelling moest verkeeren, dat er niets was wat zorg kon baren.

Niemand meer het woord vragende, werden de debatten gesloten verklaard en ging de Vergadering uiteen, tot zaturdag ochtend aanstaande, ten 11 ure, als wanneer aan de orde is de beraadslaging over de politiewet op de spoorwegen.

De Kamer van koophandel en fabrieken te Amersfoort heeft bij de Tweede Kamer ernstig aangedrongen tot het verkrijgen van eene spoorweglijn, uitgaande van Utrecht over Amersfoort in de rigting van en naar het Overijsselsche, waarvan zij al het nut en de noodzakelijkheid betoogt.

Provinciale Staten van Zuidholland.

Zitting van Woensdag 13 Julij.

In deze zitting is ingekomen een verzoekschrift van ingezetenen te Gouda, verzoekende, dat de Staten mogen goedvinden, zich bij adres tot de Hooge Regering te wenden tot ondersteuning van het plan tot daarstelling van een spoorwegnet tusschen Scheveningen en Gouda.

Zonder beraadslaging of stemming is de provinciale rekening over 1857 goedgekeurd.

Vervolgens is ook aangenomen het voorstel van Gedeputeerde Staten, tot het verleenen van tegemoetkoming aan de besturen der gemeenten Rhijnsburg, Voorhout, Nieuveen, Sliedrecht, Rozenburg en Ridderkerk in de kosten van opbouw, vergrooting of herstel van schoollokalen en onderwijzers-woningen en van de gemeente Dubbeldam voor eene nieuwe school aan de Mijl.

Na langdurige discussien zijn aangenomen: 1°, het ontwerp-tarief voor de heffing van doorvaartgelden ten behoeve van de provincie, door de schutsluis en brug aan de Gouwe en den Hoogen Rijndijk onder Alphen, en 2°, het ontwerp-reglement van politie op de vaart door die sluis en brug.

Na discussie heeft de Vergadering zich vereenigd met het rapport van hare commissie om aan het doofstommen-instituut te Rotterdam eene buitengewone subsidie van *f* 3500 te verleenen.

Overigens is bepaald, dat morgen over de beide begrootingen voor 1860 en vrijdag aanstaande over het vraagstuk der spoorwegen zal worden beraadslaagd, zoodat men verwacht, dat de werkzaamheden der Staten deze week zullen afloopen.

De Vergadering is tot morgen ochtend ten half elf ure gescheiden.

ROTTERDAM den 13 Julij.

Uit het vroeger medegedeelde drietal predikanten heeft de algemeene kerkeraad der Ned. Hervormde gemeente alhier heden beroepen ds. J. G. Schuuring, te Hoorn.

De stand des thermometers van Fahrenheit alhier was heden: ten 8 ure 78, ten 12 ure 83, ten 3 ure 82, ten 6 ure 80 en ten 11 ure des avonds 75 graden.

Nabij deze stad onder de gemeente Hillegersberg is eene nieuwe bron van industrie opgekomen; aldaar is eene fabriek opgerigt tot het carboniseren van turf, enz., onder de firma Leon Enthoven en Co. Ieder die de voortgangen der nijverheid in de jongste jaren maar eenigzins gevolgd heeft, weet dat er verschillende middelen aan de hand zijn gegeven om den turf te carboniseren, en inzonderheid in Frankrijk is men daarop bedacht geweest, waar zoo groote hoeveelheden van die brandstof onaangewend bleven. Het doel van dit fabriekaat is, om alle schadelijke dampen, voornamelijk de zwavel, er uit te stoomen, den warmtegraad te verhoogen, alsmede den duur buitengewoon te verlengen. Men volgt hierin het stelsel van de heeren Moreau, vader en zoon, te St. Vrain, in Frankrijk. De gecarboniseerde turf heeft door dat stelsel, zegt het Fransche *Journal des Mines*, den rang ingenomen, dien hij voor het dagelijksch gebruik en voor de metaalbereiding verdient. Op de tentoonstelling van 1855 werd den uitvinder van deze werkwijze eene medaille der 2de klasse toegewezen en men heeft sedert bevonden, dat de hitte, door de turfkool ontwikkeld, even sterk was als die van de houtskool. Het stelsel is onder anderen op groote schaal aangewend in de turfontginningen van Esconne (Departement der Seine en Oise), en zoo ergens, verdient het in Nederland, nog zoo rijk aan veenderijen, toegepast te worden. Zoo wij goed onderrigt zijn, zal deze nieuwe brandstof spoedig in den handel voorkomen. Indien men het *Journal des Mines* mag gelooven, dan laat deze brandstof, zoowel door het onschadelijke daarvan voor de gezondheid als door hare spaarzaamheid, niets te wenschen over.

Men weet dat de tirailleurs-kompagnien behoorende tot het 1ste bataill. van het 5de regement, de 1ste en 3de bat. van het 7de en tot de 12de en 4de bat. van het 8ste reg. infanterie zich in de legerplaats te Milligen bevinden. Wij vernemen dat de miliciens der ligtingen 1856 en 1857, tot die kompagnien behoorende, naar gemeld kamp zullen worden gedirigeerd, om daar mede tot 1 october te kamperen.

Door Z. M. is reeds vroeger bepaald dat de troepen in het kamp te Zeist in twee brigades zullen verdeeld zijn, de eerste onder hoofdkommando van Z. K. H. den Prins van Oranje, de tweede onder opperbevel van den generaal-majoor baron van Geen. Thans verneemt men dat de 1ste brigade zal bestaan uit de 1ste, 2de en 3de bataillons van het 1ste regement infanterie, onder kommando van den kolonel C. H. Happé, kommandant van gemeld regement, alsmede uit de 2de en 4de batt., van het 5de reg., en het 3de bat. van het 8ste regement infanterie, onder kommando van den kolonel J. F. Scharten, kommandant van laatstgemeld regement. De tweede brigade zal bestaan uit de 1ste, 3de en 4de bataillons van het 6de regement, en het 4de bataillon van het 7de regement infanterie, onder kommando van den kolonel W. J. Knoop, kommandant van het 6de regement infanterie.

Sedert de laatst gedane bekendmaking zijn door de belanghebbenden geligt de volgende door Z. M. verleende octrooijen: een in dato 8 junij 1857, voor den tijd van tien jaren verleend aan Reuver en Silvie, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij J. J. van Dort, solliciteur te 's Gravenhage, op de invoering van verbeteringen in de toestellen, geschikt tot het voortbrengen en condenseren van stoom en dampen van andere vloeistoffen, voornamelijk van toepassing op stoomtuigen, waarbij ook dampen gebruikt worden van ether of andere vloeistoffen; een in dato 29 junij 1857, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 14 februarij 1856, verleend aan R. S. Kirkpatrick, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij mr. J. de Bas jr., notaris te 's Gravenhage, op de invoering van verbeteringen in de wijze van behandeling en in de toestellen, dienende tot het verkolen van turf, lignieten, bruinkolen, hout, steenkolen en beenderen; een in dato 15 october 1857, voor den tijd van vijftien jaren, gerekend van den 7 mei 1857, verleend aan E. J. Cusinberche jr., woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij L. J. Vonk, solliciteur te 's Gravenhage, op de invoering van nieuwe verwstoffen en van cement, vatbaar om gekneed en gevormd te worden; een in dato 11 februarij 1859, voor den tijd van vijftien jaren verleend aan Eug. Dumont, woonachtig te Luik, domicilium gekozen hebbende bij A. F. de Salle te 's Gravenhage, op de invoering van een toestel om het gaz tot verlichting dienende rijker aan koolstof te maken (carburateur); een in dato 8 mei 1859, voor den tijd van tien jaren verleend aan P. A. la Comte de Fontaine Moreau, woonachtig te Parijs, domicilium gekozen hebbende bij L. J. Vonk voorn., op de invoering van verbeteringen aan een nieuwe soort van buis- of cylindervormige filtreertoestellen.

Door de Nederlandsche Handel-Maatschappij zijn bevracht de navolgende 10 schepen:

Voor Amsterdam: Decima, kapit. E. Akkerman; Johanna Hendrika, kapitein L. van der Weyden; Sir Robert Peel, kapit. J. J. Lange; Friesland, M. C. E. Mispelblom Beijer, en Bilderdijk (van Rotterdam), kapit. M. Löschen.

Voor Rotterdam: Ceres, kapitein F. Mammes; Louisa Jacoba Johanna, kapit. D. Baumgartner, en Ridderkerk, kapit. H. Teerlink.

Voor Dordrecht: Maria Elizabeth (van Rotterdam), kapitein W. van der Valk.

Voor Schiedam: Albrecht Beyling, kapitein G. L. Muller.

Door de Staten van Utrecht zijn tot leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal verkozen de heeren J. baron Taets van Amerongen van Natewisch en jhr. mr. J. Huydecoper van Maarsseveen.

Bij de plaats gehad hebbende herstemming in het hoofdkiesdistrict Breda, voor de benoeming van een lid der Tweede Kamer van de Staten-Generaal, is de heer C. W. Oomen met 1020 stemmen verkozen; op den heer H. Guljé waren 1001 stemmen uitgebragt.

Bij Koninklijk besluit is de benoeming van K. Peereboom Jz., burgemeester van Schellinkhout, tot secretaris dier gemeente, met Zr. Ms. goedkeuring bekrachtigd.

Bij Zr. Ms. besluit is goedgevonden: 1°, aan de nagemelde officieren bij de dienstd. schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag te verleenen, te weten: te Eindhoven, aan A. P. Hermans als 2de luit.; te Schiedam, aan A. J. Beukers, als 1ste luit., en te Middelburg, aan mr. C. N. Lambrechtsen van Ritthem en aan mr. P. J. Callenfels, als 1ste luit., de laatstgen. uit hoofde van verandering van woonplaats. — 2°. te benoemen: bij de dienstdoende schutterij te Eindhoven, tot 2den luit. A. Brams; te Schiedam, tot 1sten luit. A. Rijnbende, thans 2de luit.; tot 2den luit. effect. S. Rijnbende, thans 2den luit. à la suite, en tot 2den luit. à la suite H. W. M. Roelants en J. M. Kerdel, thans korporaals; te Middelburg, tot 1sten luit. mr. C. J. Pické en jhr. mr. A. van Reigersberg Versluys, thans 2de luit., en tot 2den luit. jhr. mr. J. W. M. Schorer.

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot kantonregter te Geldermalsen mr. E. Tielenius Kruythoff, advocaat te Tiel.

Bij Koninklijk besluit is aan den heer P. W. Bijuen, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als landmeter der 1ste kl. bij het kadaster, behoudens aanspraak op pensioen, en is voorts benoemd tot landmeter der 1ste klasse bij het kadaster, de heer A. G. Hessels, thans landmeter van de 2de klasse bij het kadaster.

Z. M. heeft goedgevonden te benoemen, tot 2den luit. bij het wapen der infanterie: bij het 1ste reg., de kadets C. P. van Pommeren, A. E. L. Welbra en A. J. C. Domis; bij het 2de reg., den kad. M. H. J. M. van Son; bij het 3de reg., de kad. W. Badon Ghyben, J. A. Obreen en W. J. Jeltes; bij het 5de reg., de kad. C. A. de Jager; J. baron Taets van Amerongen, C. B. J. Sprengers, A. F. C. Meijer en A. W. Heule; bij het 6de reg., de kad. F. L. Carré, H. van Dijk en C. A. H. van Bart, en bij het 7de reg., den kad. G. H. Cool; — tot 2den luit. bij het wapen der kav.: bij het 1ste reg. drag., de kad. A. baron van Dedem en H. G. J. Volker; bij het 2de reg., de kad. jhr. P. Gevaerts en J. I. Sprenger, en bij het 5de reg., de kad. P. P. Everts, K. Zegers Veeckens, jhr. G. J. E. de Pesters, W. G. L. de Vaynes van Brakell, jhr. F. A. de Jong van Beek en Donk en W. F. baron Snouckaert van Schauburg; — tot 2den luit. bij het wapen der art.: bij het 1ste reg. vesting-artillerie, de kad. B. Dutry van Haeften, J. G. F. van Houtum, H. A. Perk, A. Veen Valk, W. C. T. Kuyper, J. G. baron Taets van Amerongen en J. A. Frieswijk; bij het 2de reg., de kad. A. L. W. Seuffardt, jhr. H. J. M. de Casembroot, J. J. Meijen, jhr. A. D. J. Calkoen en jhr. W. P. Barnaart, en bij het 3de reg., de kad. A. Kool, M. A. Kuytenbrouwer, L. M. C. Rollin Conquerque, E. F. Jochim, jhr. W. C. Godin de Pesters, M. A. Luyken Glashorst en J. F. Diemer; — tot 2den luit. bij het korps ingenieurs, mineurs en sapeurs: de kad. H. T. Schalken, G. Polvliet en J. F. Klinkhamer; — tot 2den luit. bij het leger in Oost-Indië: bij het wapen der inf., de kad. F. H. Albrecht en F. de Lannoy; bij het wapen der art., den kad. S. van Kakum, en bij het korps der genie en sapeurs, de kad. L. J. Resner, C. Krabbe, J. Jarman en L. A. Laurillard dit Fallot; allen herkomstig van de Kon. Milit. Akademie.

Bij Zr. Ms. besluit is de offic. van gez. 3de kl. N. van Terveen, met ingang van den 1 dezer, bevorderd tot offic. van gez. 2de kl., met bepaling, dat hij rang zal nemen tusschen de offic. van gez. 2de kl. C. P. Wierts van Coehoorn en A. Peters.

Bij Koninklijke besluiten is de benoeming van P. Hoek Kz., burgemeester van Venhuizen en Hem, tot secretaris dier gemeente, met Zr. Ms. goedkeuring bekrachtigd, en is tot burgemeester der gemeente Ezinge benoemd J. W. Fockens.

Z. M. heeft goedgevonden: 1°. aan de nagemelde officieren bij de rustende schutterijen, op hun verzoek, eervol ontslag te verleenen, te weten: in de prov. Gelderland, 2de afd., 1ste bat., 4de comp., aan W. E. Borggreven, als 2de luit.; 2de bat., 1ste comp., aan G. Th. Aalders, als 1ste luit.; 3de afd., 1ste bat., 6de comp., aan P. A. J. Loseeaat Vermeer, als 1ste luit.; — prov. Zuidholland: 4de district, eenig bat., aan jhr. mr. Th. A. Ver Huell, als 1ste luit.; — prov. Noordholland: 1ste bat., 5de comp., aan H. J. A. Klosser, als 1ste luit.; 5de bat., 2de comp., aan J. P. M. Oosterman, als 1ste luit., en 5de comp., aan A. Kant, als 1ste luit.; — prov. Zeeland: bat. n.° 5, aan C. Leunis Jz., als kapit.; — prov. Overijssel: 2de bat., 1ste comp., aan mr. E. F. baron de Vos van Steenwijk van Windesheim, als kapit., — en prov. Drenthe: 2de bat., 2de comp., aan J. T. Kymmell, als 2de luit. — 2°. bij de rustende schutterijen te benoemen: prov. Gelderland: 2de afd., 1ste bat., 4de comp., tot 2den luit., J. Kreeftenberg, thans korp.; 2de bat., 1ste comp., tot 1sten luit. jhr. N. J. Martini van Geffen, thans 2de luit.; tot 2den luit. A. Broens, thans serg.; 3de afd., 1ste bat., 6de comp., tot 1sten luit. J. C. Daamen, thans 2de luit., en tot 2den luit. E. van Heyningen, thans schutter, — en prov. Zeeland: bat. n.° 4, tot kapit. W. P. V. Hennequin, thans 1ste luit.; tot 2den luit. D. Croin de Ligny, thans schutter; bat. n.° 5, tot kapit. J. Th. de Smidt, thans 1ste luit.; tot 1sten luit. J. Goetgeluk, thans 2de luit., en tot 2den luit. J. Dieleman Wz., thans serg.-majoor.

Bij Zr. Ms. besluiten zijn benoemd: tot plaatsvervangend kantonregters te Zuidhorn, mr. J. Ganderheyden, burgemeester en secretaris der gemeente Grootegast, en advocaat aldaar, en te Sneek, mr. P. F. Kuiper, procureur bij de arrondissements-regtbank aldaar, en zijn tot hunne tegenwoordige betrekking herbenoemd en bij vernieuwing aangesteld de navolgende titularissen, als: tot plaatsvervangend kantonregters: te Nijmegen, mr. W. Francken N. Gz.; te Elst, C. Francken; te Medemblik, D. M. Alewijn; te Purmerend, H. Carbasius; te Middelburg, H. Rekker; te Sluis, P. F. Hennequin; te Oostburg, W. C. de Smidt; te Goes, mr. J. van der Mandere; te Loenen, J. P. C. baron van Reede tot Ter Aa; te Wijk bij Duurstede, mr. IJ. J. H. de Kock, en te Meppel, mr. L. Carsten; tot kantonregters te Ommen, mr. W. D. Coninck Liefsting; te Almelo, mr. J. van Riemsdijk Jr., en tot griffier bij het kantongeregt te Hoogeveen, J. van der Veen Az.

Bij Koninklijk besluit is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Zalt-Bommel c. a. de heer J. B. van den Heuvel Rijnders, thans ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Beek.

Z. M. heeft goedgevonden: bij het wapen der inf. te benoemen, bij het 4de regem., tot kapit. van de 3de kl. (naar ouderdom van rang), den 1sten luit.-adjud. F. G. H. Driessen, van het corps; bij het 5de reg., tot majoor, den kapit. der 1ste kl. A. G. F. Beekman, van het reg. grenadiers en jagers; op non-activiteit te stellen, den majoor A. P. Luppus, van het 5de reg. inf., in afwachting dat omtrent hem nader zal worden beschikt; op hunne aanvrage op pensioen te stellen, de kapit. P. J. Calkoen, M. W. van Dort en W. G. Gelinck, respect. van het 1ste, 2de en 3de reg. vesting-artillerie, en dat pensioen te bepalen voor den kapit. Calkoen op *f* 900 en voor de kapit. van Dort en Gelinck op *f* 1065 's jaars; bij het wapen der artillerie te benoemen, bij den staf van het wapen, tot kapit. den 1sten luit. J. J. Bergansius, magazijnmeester van de 2de kl., te Hellevoetsluis; bij het 1ste reg. vesting-artillerie, tot kapit. van de 3de kl. (naar ouderdom van rang), den 1sten luit. J. C. van Ghee Roëll, van het reg. veld-artillerie; bij het 2de reg. vesting-artillerie, tot kapit. van de 3de kl. (naar ouderdom van rang), de 1ste luit. W. U. T. Entrup, van het 3de reg. vesting-artillerie, en K. E. Alsheer, van het korps; in active dienst te herstellen bij den staf van het wapen, den kapit. der artillerie J. F. Riesz, die, bij besluit van den 5 junij 1858, voor een onbepaalden tijd op non-activiteit was gesteld, en op non-activiteit te stellen den kapit. A. W. Muysken, van het 2de reg. vesting-artillerie, en zulks in afwachting, dat nader omtrent hem zal worden beschikt.

— Het gewigt der goederen, gedurende de maand junij jl. van Amsterdam langs den Rhijnspoorweg verzonden, bedraagt 629,120 tolponden.

— De secretaris van Curatoren van het Athenaeum Illustre heeft, namens dit collegie, ter kennis van het publiek gebragt, dat de Bibliotheek der stad Amsterdam gedurende de maanden april—junij 1859 verrijkt is met 90 boekwerken, waarvan 77 door geschenk en 13 door aankoop.

— In het kamp te Zeyst zijn aangekomen de 1ste luitenants van den generalen staf J. M. A. Hubar en L. P. van der Beek, alsmede de 1ste luitenants J. N. A. baron Taets van Amerongen en Muschart, respectivelijk van het regement grenadiers en jagers en het 4de regement infanterie, die zich ter dispositie hebben gesteld van den luitenant-kolonel von Motz, ten einde dezen hoofdofficier behulpzaam te zijn bij het in orde brengen van de legerplaats.

— Heden is van Brouwershaven in zee gezeild het fregat-schip Bilderdijk, kapit. M. Löschen, bestemd naar Batavia, met welken bodem worden overgevoerd de majoor L. Rijsendaal, de kapitein R. J. B. Eickelberg, de 1ste luit. G. van Vuuren en de 2de luit. J. Visscher, benevens 20 onderofficieren en korporaals. Dit kommando zal te Lissabon overnemen het detachement, hetwelk onlangs met het schip Alcor naar Batavia vertrok, welke laatste bodem te Lissabon is binnengeloopen om schade te herstellen.

— Eergisteren is met eenige plegtigheid de laatste paal voor de nieuw te bouwen gevangenis te Goes ingeheid. De feestviering werd besloten met eene danspartij in eene daartoe ingerigte loods.

— De Provinciale Staten van Drenthe hebben de vorige week in hunne zitting de gevraagde subsidie toegestaan aan de heeren mr. H. J. Carsten te Hoogeveen, A. Roelink en J. Theunissen te Meppel, ten behoeve van het daarstellen van een scheepvaartkanaal van Koevorden enz. naar Hoogeveen. Tot uitvoering van dit kanaal, waartoe zich eene maatschappij zal vormen, worden de kosten globaal aangeslagen op *f* 350,000 a *f* 400,000.

— Voor eenige dagen kwam te Halen, provincie Drenthe, een als heer gekleed persoon, die zich onder anderen in een huis begaf, waarin een meisje ziek lag; na eenig praten bood hij aan het meisje te genezen, mits hem *f* 7 betaald werd, de helft dadelijk en de andere helft na de genezing. Dit werd aangenomen en *f* 3. 50 werd dadelijk betaald en de zieke ontving een drankje van den wonder-doctor, die de wijze van gebruik aanduidde, zich verwijderde en sedert niet is teruggekomen, terwijl het meisje kort daarna is overleden.

— Ll. zaturdag is te Heemse door iemand bij den burgerlijken stand aangifte gedaan van het overlijden zijner vijfde vrouw, zijnde de weduwenaar slechts 42 jaren oud, terwijl drie vrouwen hem kinderen hebben nagelaten.

— Van den 2 tot en met den 8 dezer zijn 38 runderen in de provincie Friesland aan de besmettelijke longziekte gestorven, en 12 door die ziekte aangetaste runderen, voor rekening der eigenaars, afgemaakt, bedragende daardoor het totaal der gevallen sedert den 1 januarij dezes jaars 1858.

— In de ll. zaturdag gehouden zitting van den Gemeenteraad te Groningen is behandeld de zaak van de graving van het Winschoterdiep. De conclusie strekte o. a. om te besluiten dat het Winschoterdiep van Zuidbroek tot Winschoterzijl ten behoeve der scheepvaart zal worden verbeterd, volgens het door den ingenieur van der Lee opgemaakt plan, door hem begroot op *f* 15,000; zullende de uitvoering daarvan door Gedeputeerde Staten geschieden, met vrijlating om gezegd plan zoodanig te wijzigen, als meest doelmatig zal worden geoordeeld.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7, 9.30, 11.40, 3.30, 7.45.
" " alleen n. 's Hage: 9.35 des av. en Zond. 5 's midd.
" Amst. naar Rotterdam: 8, 10.25, 1.30, 4.30, 7.30.
" 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en Zond. 8.30 av.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.—, 2.45.
" Breda naar Rott. en Antwerpen: 6.50, 12.35, 5.20.
" Antwerpen naar Rott. en Breda: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott. n. Utr., Amst., Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.15, 5.15, 7.15
Amst. n. Utr., Rott., Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.25, 6.—, 7.45
Arnh. n. Utr., Amst., Rott.: 6.33, 9.50, 11.40, 12.30, 6.58,—
Utr. n. Rott. 6.30.— Utr. n. Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Correspondentie.

Wij moeten op nieuw herinneren dat geene Ingezonden Stukken in deze Courant worden opgenomen, wier inzenders hunnen naam niet aan de Redactie toevertrouwen.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 13 Julij.

OVERLEDEN: T. S. Vrijland, jm., 34 j. — M. F. van Gelderen, d., 13 j. — E. J. Krollier, d., 2 j. — J. van Netten, z., 1 j. — J. J. Voortman, z., 1 j. — J. Buxton, z., 2 j. — P. Pansier, wed. J. H. Jokkers, 85 j. — A. A. Hoefman, d., 4 j. — E. M. Barends, d., 1 j.

BEVALLEN: W. J. Berkhout, geb. Janssen, levenl. d. — J. Smit, geb. Daverman, z. — A. G. A. E. van Dijk, geb. Spoelstra, z. — J. B. Ruygrok, geb. Ruigrok, z. — G. Strasters, geb. van Renterghem, z. — J. M. Bijl, geb. Luytveld, d. — J. Paludanus, geb. de Roo, z. — C. Senze, geb. Gelton, z. — M. A. E. Couillard Sandret, geb. Cours Lacoste, z. — M. Schrammeijer, geb. van Dokkum, z. — J. E. Lang, geb. Bosman, d. — M. Schravesande, geb. Ek, z.

GEHUWD: H. P. van der Goes, wedn., 32 j., met P. van Dooren, jd., 24 j. — J. M. van Ophemert, jm., 29 j., met M. Verstraten, jd., 30 j. — N. Broekhoven, wedn., 41 j., met J. Teygeler, jd., 42 j. — J. de Vrijer, wedr., 60 j., met F. van Baalen, wed. van F. J. Knin, 50 j. — A. van Walraven, wedn., 42 j., met A. C. D. Roukens, jd., 24 j. — J. Buskop, jm., 28 j., met T. Hooft, jd., 22 j. — W. Mighorst, jm., 26 j., met A. Boxman, jd., 30 j. — D. van der Veer, jm., 44 j., met M. Frederiks, wed. A. P. Kochenbach, 38 j. — M. de Ligt, jm., 23 j., met E. Kuipers, jd., 23 j. — J. Wijnen, jm., 28 j., met L. J. W. Horsman, jd., 26 j. — H. Klijn, jm., 39 j., met K. A. Zagwijn, jd., 38 j. — P. van Vossen, jm., 44 j., met G. H. Vermeer, jd., 35 j. — M. van Halteren, jm., 29 j., met P. Beket, jd., 30 j. — L. Muhlsiepen, jm., 28 j., met A. W. Bitterberg, jd., 21 j.

OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPINGEN,
IN HET NOTARISHUIS TE ROTTERDAM,
Woensdag den 13 Julij 1859:

Een Huis enz., Hoogstraat, 10/63; trekgeld *f* 13,100, verkocht.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LEITH, Ivanhoe, J. Cairns. — 2 b. Linnen Garen, J. H. Claus en J. Raulino; 2 b. dito en 2 b. Koopm., J. B. Crol en Co.; 1 k. dito, 14 b. Linnen, 2 b. Zaklinnen en 4 b. Garen, C. M. Ringrose en Co.; 1 b. Koopmans., A. S. Polak en Zn.; 1 b. Tapijten, P. A. van Es en Co.; 1 b. Katoen, Knowles en Smith; 1 k. Koopmans., J. van Raalte en Zn.; 1 z. Zaad, Havelaar en Taylor; 2 ledige Vaten, Abrahams en Samuel; 1 b. Koopmans., J. Laming en Zn.; 1 v. dito, A. J. Gustillo, te Amst.; 1 v. dito, N. de Jong, te Monnikendam; 1 Rijtuig, 1 b. Linnen Garen en 5 t. IJzer, Order.

BREMEN, Johanna, D. B. Brouwer. — 4142 stukken Blaauwhout, F. A. Voigt en Co.

BREMEN, Goede Hoop, T. H. Greven. — 2612 stukk. Blaauwhout, F. A. Voigt en Co.; 3 ledige Jeneverpijpen, J. H. Henkes; 2 dito dito, S. Rijnbende en Zn.

Beurstijdingen.

LONDEN den 12 Julij.

3 pc. Cons. cont.	95⅜ a 95	3 pc. Peru....	68 a 70
id. id. op tijd	95⅜ - 95⅛	4½ pc. id. Urib.	79 - 81
5 pc. Oostenrijk	- - —	id. te New-Y.	75 - 77
4½ pc. België..	93 - 99	3 pc. Portugal.	43 - 45
5 pc. Braz. 1824	99 - 101	5 pc. Rusland.	107 - 109
id. 1829/39...	— - —	4½ pc. idem...	94 - 96
id. 4½ pc. 1852	93 - 95	3 pc. Spanje...	42½ - 43½
idem 1858....	93 - 95	1 pc. idem...	31¼ - 31¾
6 pc. Buen.-Ayr	74 - 77	idem Amort...	9½ - 10
6 pc. Chili....	98 - 102	id. Cert. Coup.	4¼ - 4¾
3 pc. idem....	68 - 72	5 pc. Sardinië.	83 - 86
5 pc. Denemark	98 - 102	6 pc. Turkije..	80 - 82
3 pc. idem...	— - —	idem Nieuwe..	68 - 70
2½ pc. Holland.	64 - 66	4 pc. idem....	103½ - 104
4 pc. idem....	99 - 101	3 pc. Venezuela	28 - 29
Ecuador......	14½ - 15½	idem Uitgest..	14 - 15
id. Land-warr.	3 - 5	Wissel Amst. krt.	11.12 a 12½.
2½ pc. Grenada.	16½ - 17½	idem 3 m.....	11.14½ - 14¾.
id. Uitgestelde	4¾ - 5¼	id. Rott. 3 m...	11.14½ - 14¾.
3 pc. Mexico.	18½ - 18¾	id. Parijs kort....	25.7½ - 12½.
4½ pc. Peru...	88 - 91	idem 3 m......	25.32½ - 37½

Binnen- en buitenlandsche fondsen met weinig handel nagenoeg onveranderd.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Vertr.*
13 *julij* Bilderdijk, Löschen, Batavia (per Zuid-Holland)
(W. N. W. — W.)

Hellevoet. *Aangek.*
13 *julij* Hillegiena, Hooghoudt, Alicante
Margaret, Haskett, Sunderland
Princess Royal, Baxfield, Newcastle
Earl Talbot, Manson, d.°
Haidee, Wilkinson, dito
Messenger, Davies, Port Cawl
Adriana Francisca, v. Eyk, Middlesbro'
Vertrokken.
13 Earl of Auckland (st.), Londen
Sophia, Maresca, Archangel
Venus, Algar, Stockton
Johannes, v. Eyk, Newc.
Eagle, Garwood, Ipswich
Voor gaats:
bark H. Liduina, van Brink, Newcastle
Het schip Macaulay is met adsistentie vlot en hier gebragt.
(W. — W. ten N.)

Brielle (N.N.W.) *Aang.*
13 *julij* Concordia (st.), Londen
Prins van Oranje (st.), Duinkerken
Adm. Verhuell (st.), Havre
Vertrokken.
Seine (st.), Havre
Norfolk (st.), Goole
Seahorse (st.), Hull
Eider (st.), Hartlepool

Maassluis *Vertr.*
13 *julij* Barbara, Dowell, Sunderland
Elizabeth Mary, M'Laren, Stockton
De gisteren vertrokken schepen zijn wel in zee.
(W. N. W.)

Texel (Z. W.) *Aangek.*
12 *julij* Jane Jackson, Jackson, Liverpool
Margaretha, Meijer, Newc.
Emily, Scott, Sunderland
Vertrokken.
12 Diana (st.), Londen
Synia, Berg, Sundswall
Catharina Johanna, Geelmuyden, Frederikstad
13 Doggersbank, Kerkhoven, Batavia
Anna Lena, Zaal, Genua

Vlie *Aangek.*
10 *julij* George Washington, Ambjornsen, Frederikstad
11 Rembrandt (st.), St. Pet.
Vertrokken.
10 Stoomvaart (st.), Hamb.
11 Amphitrite, Christensen, Drammen
Freundschaft, Voss, avontuur

Zoltkamp *Aangek.*
9 *julij* Johanna Marg., Wijnstok, Newcastle
12 Christina, Tunteler, Newcastle
Vertrokken.
12 Lucia Jantina, Lieffijn, Gloucester
Beurs van Groningen, Puister, Leith

Oostmahorn *Vertr.*
9 *julij* Vrouw Maria, Hoekstra, (v. Rott.) Geestemunde
11 Mentor, Schuring, Gloucester
Tjakina, v. Sluis, Londen
Anna Magrietha, Olthof, avontuur

—o—

Bangkok *Vertr.*
7 *mei* Juno, Chevalier, Hong Kong

Elmina *Vertrokken*
1 *junij* Guinea, Nidschelm, Rotterdam

Havanna *Vertr.*
12 *junij* Argus, Storm, Falmouth
20 Havana Packet, de Boer, dito

Richibucto *Aang.*
27 *junij* Johanna Beerta, Fenenga, Dundee

Galatz *Vertr.*
21 *junij* Wubbo & Willem, Bontekoe, Queenstown

Sulina *Aang.*
19 *junij* Marchina, Nepperus, Konstantinopel
Jeanne, Kroon, dito
Zeemeeuw, Sikkema, dito
Hendrika Roelina, Helmers, dito
24 Elisabeth Gravelaar, Kok, dito
Willemina Egbardina, Top, dito

Genua *Vertr.*
7 *julij* Zwijger, Wolthers, Livorno

Gibraltar *Aangek.*
26 *junij* Martha Alida, Karst, Cardiff n. Barcelona
Zeilklaar.
25 Josina Henriette, v. d. Gouwe, (v. Ibraila) Londen
Cornelia, Muntendam, (v. Triest) Bahia

Liverpool *Uitgekl.*
11 *julij* Sangeen, Knight, Batavia en Soer.
Swift, Osborne, Rott.
Inlading.
Jacob van Cleef, Tholen, St. Petersburg

Bij **Bristol** *Aangek.*
11 *julij* Johanna, Meedendorp, Rio-Grande

Bij d. **Meeuwensteen** *Aangekomen.*
7 *julij* Zuiderzee, de Jong, Havanna n. Amst.

Bij **Wight** *Aangek.*
10 *julij* Margaretha Simonetta, Hoffman, Padang n. Amsterdam

Bij **Brighton** *Aangek.*
9 *julij* Maria, Califano, Messina n. Rott.

Bij **Dungeness** *Aang.*
9 *julij* Wildeman, Driest, Java n. Amsterdam
11 Rotterdam, Poort, Rotterdam n. Batavia

Douvres *Gepasseerd*
11 *julij* Radiant, Flinn, Rotterdam n. Boston
Grondwet, Kamminga, Zierikzee n. Batavia

Rochester *Aang.*
11 *julij* John & Charles, Hopkins, Rotterdam
Brother's Success, Hobart, dito

Londen *Uitgekl.*
11 *julij* Vier Gezusters, Mugge, Elseneur
Vier Gezusters, Blok, Amsterdam

Yarmouth *Aangek.*
11 *julij* Maria, Molenaar, Schiedam

Ipswich *Vertr.*
11 *julij* Snowdrop, Bell, Amsterdam

Hartlepool *Vertr.*
11 *julij* Vrouw Grietje, Pekelder, Hobroe

Shields *Aangek.*
11 *julij* Nestor, White, Zierikzee
Fenna, Jager, Hull

Newcastle *Uitgekl.*
(tot 11 *julij*) Burger, Bartelse, Lissabon
Anna Sieberdina, Riga

Brugge *Aangek.*
9 *julij* Reina, Kruisinga, Hamburg

Hamburg *Aangek.*
10 *julij* Hermann Heinrich, Lindeboom, Rott.

Altona *Aangek.*
11 *julij* Hermanna Gezina, de Graaf, Dokkum

Bremerhav. *Aang.*
9 *julij* Twee Gezusters, Geltes, Amsterdam
Meiskina, Spel, dito

Warnemunde *Vertr.*
8 *julij* Remke, Scherpbier, Riga

Wolgast *Aangek.*
8 *julij* Twee Gezusters, Drewes, Bremen n. Stettin

Swinemunde *Aang.*
9 *julij* Jenneke Hendrika, Pik, Schiedam
Vertrokken.
8 Jonge Herman, Boiten, Hoekzijl
Vriendschap, Gort, dito
Johanna Ettina, Schuur, Hartlepool

Stettin *In lading*
9 *julij* Campegius Willem, Koster, Holland
Jantje Eikema, Eilts, Frankrijk
Johann Theodor, Fulfs, Rotterdam

Dantzig *Aangek.*
8 *julij* Zwaantje Boer, Pronk, Antwerpen
Hillechina, Scherphuis, Middlesbro'
Collegie Trouw, Schenk, Kopenhagen
Dankbaarheid, Potjer, d.°
Catharina Charlotte, Eisinga, Tonningen
Vertrokken.
8 Geerdina, Wijpkes, Brem.
Roelfina, Prins, Amst.
Catharina Hendrika, Faber, Dokkum
Hendrika, Zoutman, Leith

Pillau *Aangek.*
8 *julij* Elisabeth, Mandties, Hamburg
9 Lambertus, Poelman, Rotterdam
Vriendschap, Boer, Newc.
Geertje, Pomper, dito

Nerva *Aangek.*
29 *junij* Antje, Smit, Newc.
Ceres, Huizinga, Liverp.
Vertrokken.
2 *julij* Mercurius, de Boer, Elseneur
Wilhelmine, Meijer, dito
4 Stad en Lande, Wijma, d.°

Kroonstad *Aang.*
5 *julij* Catharina, Slinger, Newcastle
Jantje Goosens, Leisler, Londen
Tecla Johanna, Croon, Hull
Grietje Koens, Kuiper, Liverpool
Gezina Jantina, Lohman, Londen
Alida, Nagel, Newport

Bergen *Aangek.*
1 *julij* Jantje Holscher, Joosten, Hamburg

Elseneur *Aangek.*
8 *julij* Alberdina, Jager, Nerva n. Grimsby
9 Maria Beerta, Tap, Riga n. Termunterzijl
Renske, Mooi, Amst. n. St. Pet.
Elisabeth Catharina, Heegaard, Nerva n. Holland
10 Rhea, Smith, St. Pet. n. dito
Gepasseerd.
8 Victoria, de Haan, Libau n. Holland
9 Coert Cornelis, Klontje, Amst. n. St. Pet.
Lucretia, Bragt, Rott. n. Koningsbergen

Tonningen *Aang.*
6 *julij* Etta Johanna, Groenewold, Amst.
8 Elisabeth, de Jonge, dito
Elbe, Baas, Stettin n. Rott.

—o—

Rotterdam 13 julij. Volgens schrijven van kap. G. van Os, voerende het schip Libra, dd. Nuevitas (Cuba) 9 junij ll., was hij aldaar den vorigen dag, na eene reis van 48 dagen, van Newcastle gearriveerd; alles wel aan boord.

Amsterdam 12 julij. Volgens brief van kapit. B. Sikkens, voerende het schip Jacqueline & Elise, in dato Batavia 24 mei, was de geleden schade hersteld, en dacht hij den volgenden dag naar Soerabaija te vertrekken.

Liverpool 9 julij. Het schip Sarah Minot, van New-Orleans naar Liverpool, is den 28 junij op 48° NB. en 23° WL. door brand vernield, doch het volk gered.

Hamburg 11 julij. Kapit. Petersen, voerende de Hamburger brik Brasil Packet, van Rio-Janeiro alhier aangekomen, rapporteert, op 1° 50′ ZB. en 31° WL. gezien te hebben de Napolitaansche brik Angeline, kapit. D. Mancino, van Buenos-Ayres n. Antwerpen. Van laatstgemeld schip werd eene boot met twee man uitgebragt, die naar de Brasil Packet roeiden en aldaar eene plank overgaven, waarop in het Italiaansch geschreven stond dat kapit. Mancino door zijne matrozen met den dood bedreigd werd en dat hij kapit. Petersen verzocht, zulks bij zijne aankomst te melden. Nadat de twee man de bedoelde plank hadden overgegeven, roeiden zij naar de brik terug, die, na hen ingenomen te hebben onder zeil ging en de reis voortzette. [De Angelina is den 12 dezer op de Schelde gearriveerd.]

St. Ubes 5 julij. Het Ned. schip Noordstar, kap. Brouwer, van hier n. Texel bestemd, den 25 junij lek alhier binnengeloopen, is zonder lossen onderzocht, en het lek ontdekt in het bovengedeelte van het schip; is gerepareerd en den 29 junij naar zijne bestemming vertrokken.

Oporto 6 julij. Het Ned. schip Eendragt, kapit. Holscher, v. Alexandrië (E) naar Queenstown of Falmouth, is op ongeveer 25 mijlen van deze haven in zee gezonken, doch de bemanning door een Spaanschen schoener gered en alhier aangebragt.

—o—

Gepraaid:

Den 22 mei, op 1° ZB. en 20° WL., Anna, van Amst. n. Batavia.

Den 14 mei, op 35° 2′ ZB. en 22° 18′ lengte, Neumühlen, van Batavia naar Hamburg (41 d. reis).

—o—

12 julij. De wind te **Falmouth** N. en te **Deal** Z. Z. W.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 14 julij: 1ste getijde 3 ure 19 min.; 2de get. 3 ure 43 min.

Arnhem. Waterhoogte 12 julij 1.65 el.

Keulen. Rijnhoogte 12 julij 8 v. 2 d. Rijnl.

PARIJS den 12 Julij.

Frankrijk 3 pc. a cont. 67.80, 69.80, 69.70; dito op ult. 67.75, 67.70, 70, 69.90; dito 4½ pc. a cont. 96.50; dito op ult. 96, 96.75; Fransche Bank 2850; Crediet Mobilier 790, 850. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw. 512.50. Napels 5 pc. —. Spanje 3 pc. buitenl. nieuwe 41½.

De beurs verkeerde heden aanvankelijk in eene kalme stemming, maar toen eensklaps de depêche bekend werd, meldende dat de vrede geteekend was, had plotseling eene gevoelige rijzing plaats, zoodat de 3 pcts. Fransche fondsen a contant 1 fr. 45 cent. en op ult. 1 fr. 75 cent. hooger dan gisteren sloten; de actien van de Bank sloten 50 fr. hooger en Cred. Mobilier 60 fr. hooger.

ROTTERDAM den 13 Julij.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl...	Werk. Schuld 2½	pct.	64¼	64½	64½
„	dito dito 3	„	76½		
„	dito dito 4	„	96⅞		
Spanje,...	Obl. 3 pc. nu 1¾	„	32	32¼	32¼
„	Binnenl. a 6 m. 3	„	42³⁄₁₆	42⅜	42³⁄₁₆
„	Cert. Coupons.		4¹¹⁄₁₆	4¾	4¹¹⁄₁₆
Portugal,	Obl. 1856/57...3	„	43½	44⅜	44⅜
Rusland,	dito bij Baring. 4½	„	94½		
„	bij *Stiegl.* 1855.5	„	101¼	101½	101¼
„	Spoorw. Aand. *f*	„	230	ex.	coup.
Pruissen,	5	„	101½	102	102
Oostenr.,	Metalliek.......2½	„	31¼	32	31¼
„	dito dito 5	„	59	59½	59⅛
„	N. Rente Ams. 5	„	75	75¼	75¼
„	Nationale.......5	„	62	63½	62¾
Venezuel.	Oblig. 3	„	29	29¼	29¼
„	Uitgestelde. 1½	„	15¾	16	16
Grenada..	Obligatien......3¾	„	17	17¼	17¼
„	Uitgestelde....	„	5⅜	5⁷⁄₁₆	5⅜
Mexico,...	Obligatien 3	„	18⅞	19	19
Equador,	Obl..........1	„	15½		
„	Landwarants.		5		

Groote inkoopen, welke heden in binnen- en buitenlandsche fondsen uitgevoerd werden, veroorzaakten eene algemeene prijsverbetering; de handel was in het algemeen zeer uitgebreid.

NB. Gisteren zijn Oude 5 pct. Metalliek hoogst 56½ gedaan.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje binnenlandsche 3 pc. 42¼ a 42⅜, gebl. 42⅜; dito Certificaten Coup. 4¾ a 5¹³⁄₁₆, gebl. 4¾. Portugal 3 pc. 1856/57 44½. Rusland te Londen 4½ pc. 94½; dito Spoorweg-Aandeelen 230. Oostenrijk Metalliek 2½ pc. 31¼ a 31½, gebl. 31¼; Oude 5 pc. 58½ a 59¼, gebl. 58¾; dito Nationale 5 pc. 62 a 63, gebl. 62¹⁄₁₆. Grenada Uitgestelde 5⅜. Mexico 3 pc. 18⅞.

AMSTERDAM den 13 Julij.

			l. k.	h. k.	gbl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½	pCt.	64½	64¾	64⅝
„	dito. dito 3	„	76⅞	77	76⅞
„	dito dito 4	„	97½	98	97½
„	Amort-Synd...3½	„	93		
„	Handel-Maats. 4½	„	128	129¼	
„	O. I. Leening 4	„	96¾		
„	Aand. Holl. Sp.	„			
„	Rijn-Spoorw...4½	„			
„	Maats. v. Weld. 4	„			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	„	52½		
Frankrijk,	Certificaten....3	„	...		
Spanje,..	Buitenlands. ..1¾	„	32	32½	32
„	dito 3	„	44¼	44⅝	
„	Binn. a *f* 6000 3	„	42	42⅜	42
„	Amort. Schuld.........		10	10¼	
„	Bew. v. Coup..........		4¹³⁄₁₆	4⅞	
Portugal,	Oblig. 3	pCt.	45⅛	45½	45¼
„	dito 1856/57..3	„	44	44⅞	44⁵⁄₁₆
„	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5	„	104⅞		
„	dito 1828/29..5	„	102½		
„	Cert. 1831/33..5	„	90		
„	dito 1840,.....4	„	87		
„	dito *Stieglitz* ..4	„	87		
„	dito d.° Nieuwe 5	„	95½		
„	dito d.° 1855 N.5	„	101½	102	101⅞
„	dito te Londen 4½	„	93½		
„	dito v. Assign. 6	„	66		
„	Inschr. dito ...6	„			
Polen,....	Aand. 1835.........*f*		157	159	
„	Obligatien......4	pCt.	81¾	82	81¾
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5	„			
„	dito. dito 4	„			
„	dito Met. Oude 5	„	60	62¾	60⅞
„	dito N. te Ams. 5	„	78½	80½	79⅞
„	dito Nat. Met. 5	„	63½	65½	64⅝
„	dito Metall.....2½	„	31½	32⅞	32⅛
„	Wen. Ad. fl 250 4	„	295	300	
Brazilië,	1824, ₤ 100, 5	„			
Equador,	₤ 100..........1	„	15¾	16½	
„	Onbepaalde....1	„			
Venez.,...	Obligatien......5¼	„	28¼	28½	
„	Uitgestelde 1½	„	15½	16	
Grenada,	Obligatien......3¾	„	16¹⁵⁄₁₆	17³⁄₁₆	
„	Uitgestelde		5⁵⁄₁₆	5⁷⁄₁₆	
Mexico,..	Obligatien......3	„	18½	18¹⁵⁄₁₆	18⅞
„	dito Onbep....3	„			
Illinois,	7	„	81	83½	81

Rusland, Spoorw. Actien, volgefourn., 229 a 231½. Pruissen, 5 pc., 100¼ a 100¾; id. Aand. 1854, 3½ pc., 208. Weener Bankactien *f* 900 a *f* 970, *f* 935; dito Aand. 1839, *f* 300. Fransch Oostenr. Spoorw. Oblig. bij Hope, 3 pc., 125 a 130. Brazilië, 1858, 4½ pc., 91¼. Galveston 72.

Beleening 3 pc. Prolongatie 3 pc. Disconto 3 pc.

Op het berigt dat de vrede gesloten is, was de markt wederom williger gestemd; tot aanmerkelijk verhoogde koersen vertoonden zich in Oostenr. fondsen veelvuldige koopers; zoowel de meeste soorten van andere vreemde fondsen als Hollandsche deelden in deze gunstige stemming; over het algemeen was de handel zeer levendig. — De rescontre van heden in Aand. Handel-Maatschappij bragt veel levendigheid te weeg. De compensatieprijs is vastgesteld a 128⅞ pct. en de aanstaande rescontre zal zijn 14 September e. k., waarop a pari en ⅛ pc. prolongatie is gedaan.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64½ a ⅝. Spanje, 1½ pc., 32; dito Binnenl. 3 pc., 42 a 42⅛. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 60½; dito Nation., 5 pc., 64.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 13 Julij.

2 maanden.		Kort.
Londen...	11.52½	11.57½
d.° 3/m.	11.50	—
Parijs . .	54¹³⁄₁₆	55¼
d.° 3/m.	54¹¹⁄₁₆	—
Bordeaux.	54⁹⁄₁₆	55
Genua. . .	45	—
Livorno. .	38½	-
Napels . .	79½	—
Petersb. .	161	—
Hamburg.	35	35½
d.° 3/m. .	34½	—
Antwerp .	—	1½ v

6 weken.		Kort.
Frankfort	100	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	85	—
Triest. . .	84½	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 13 Julij.

2 maanden			Zigt.	
Londen. .	11.52½	g	11.60	p
Parijs. . .	55	g	55⁷⁄₁₆	g
Bordeaux.	54½	g	55⅛	g
d.° ½ m.	55½	g	—	g
Genua . .	44¾	g	—	g
Livorno. .	38¼	g	—	g
Napels . .	79½	g	—	g
Hamburg.	34¹⁵⁄₁₆	g	35¼	p
3 maanden.			Zigt.	
Madrid . .	234	g	—	g
Cadix. . .	236	g	—	g
Sevilië . .	233	g	—	g
Bilbao .	233	g	—	g
Lissabon .	39½	g	—	g
Porto. . .	39½	g	—	g
Petersb. .	160	g	—	g
6 weken			Zigt	
Weenen ..	83	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	100	g	—	g

Rotterdam ½.

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 13 Julij.

KATOEN. Afloop der heden alhier gehouden veilingen van 4759 b. Noord-Amerik. en 1568 b. Oost-Ind. door de NHM. en van 233 b. Noord-Amerik. voor particuliere rekening:

3317 b. New-Orleans. cents.	1442 b. Georgia. cents.
103 b. ordinary.. 34½ a 34¾	258 b. ordinary.. 33¾ a 34¾
310 „ good ord. 36¼ „ 36½	129 „ good ord. 35¼ „ 35½
941 „ low midd. 37¾ „ 39	633 „ low midd. 36½ „ 36¾
874 „ midd.... 39 „ 40	307 „ midd.... 37½ „ 38¼
753 „ strict midd 40 „ 40½	91 „ strict midd 38¼ „ 38½
210 „ good midd 40 „ 40½	24 „ good midd 39¼ „ —
126 „ midd. fair 41½ „ —	

1568 b. Oost-Indische. cents.	233 b. Georgia. cents.
1548/1 b. Compt. (g. midd 29 a 29½	195 b. middl.... 38 „ —
20/2 „ dito... 30½ „ —	38 „ strict midd 38½ „ —
	Alles Verkocht.

TIN. Van Banca zijn afgedaan 2500 bl. tot *f* 86 en 500 bl. tot *f* 86½.

SCHIEDAM den 13 Julij.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust *f* 14.25.
JENEVER, „ „ „ „ „ - 19.75.
Amst. proef, „ „ „ „ „ - 20.00.
alles zonder de belasting.
SPOELING, per Ketel .... - 0.20.

AMSTERDAM den 13 Julij.

TIN. Van Banca werden heden 1600 bl. tot *f* 86 gedaan.

GRANEN zonder handel.

ZADEN enz. Koolzaad als voren; op 9 v. olie te leveren: in Oct. ₤ 57½, in Nov. ₤ 58. Lijnzaad een doen; 107 ℔ Poolsch *f* 265. Raapolie iets vaster; op 6/w. *f* 35; Vlieg. *f* 33¾; 1 Sept. *f* 33¾ a 33⅞; 1 Oct. *f* 34; 1 Nov. *f* 34 a *f* 34¼; 1 Dec. *f* 34¼; 1 Mei e. k. *f* 35 a *f* 35¼. Lijnolie vaster; op 6/w. *f* 33¼; Vlieg. *f* 32; 1 Sept. *f* 32; 1 Oct., Nov. en Dec. *f* 32¼. Hennepolie op 6/w. *f* 37. Raapkoeken per 1040 stuks *f* 60 a *f* 66. Lijnkoeken per 104 stuks *f* 8 a *f* 10½.

VEE. Kalveren 1ste kwal. *f* 50 a *f* 30; 2de kwal. *f* 40 a *f* 25, 3de kwal. *f* 30 a *f* 20. Schapen *f* 18 a *f* 22. Varkens 38 a 42 c. per Ned. ℔.

GRONINGEN den 12 Julij.

GRANEN enz. Tarwe tot eene verlaging van 10 cent maar weinig in omgegaan: 123, 127 a 130 ℔ Ommel. Roode *f* 7.30, *f* 7.50, *f* 7.70, *f* 7.90, *f* 8.10 a *f* 8.30; 123 a 127 ℔ Oldamm. dito *f* 7, *f* 7.20, *f* 7.40 a *f* 7.60; 125 ℔ Ommel. Witte *f* 8. Rogge vond bij den aanvang bijna geen koopers, doch later tot 10 c. lager wel afgegaan: 116, 120 a 123 ℔ Inlandsche *f* 5.15, *f* 5.45 a *f* 5.75. Boekweit ook 10 c. teruggegaan: 113 ℔ Grijze Zand *f* 4.40; 113 a 116 ℔ Zwarte dito *f* 4.20 a *f* 4.60. Gerst goed prijshoudend; van Nieuwe waren een paar monsters ter markt, doch geen verkoop bekend: 99, 103 a 107 ℔ Winter *f* 3.85, *f* 4.15 a *f* 4.45; 99 ℔ Zomer *f* 3.65; 107 ℔ Knobbe *f* 4.15. Haver. Dikke 10 c., Witte en Zwarte Voer 15 c. verlaagd: 78, 82 a 85 ℔ Dikke Brouw *f* 3.90, *f* 4.20 a *f* 4.45; 65 a 68 ℔ Witte Voer *f* 3 a *f* 3.20; 68, 72 a 75 ℔ Zwarte dito *f* 2.95, *f* 3.15 a *f* 3.35. Paardeboonen bijna niet aan maar ook minder gevraagd en meest nominaal op *f* 7.60 a *f* 8 voor de beste aan te nemen. Van Nieuw Koolzaad zal ongeveer 70 last ter veil geweest zijn, waarvoor *f* 9.50 tot *f* 9.75, enkeld *f* 10 bedongen is en vrij gretig opgeruimd. Van Nieuw Aveelzaad waren ook nog enkele partijtjes ter veil, dat van *f* 8.40 tot *f* 8.60 heeft opgebragt. Raapolie *f* 31.50. Lijnolie *f* 30.

LONDEN den 11 Julij.

SUIKER was sedert Vrijdag matig gevraagd en men betaalde zelfs eenigzins hoogere prijzen. Eene lading van 612 k. en 90 b. bruin Bahia bedong 24/3. Geraffineerd met meer handel; br. Lumps 51/6; 3 a 400 t. Hollandsche Crushed zijn afgedaan tot 32/ a 33/6. — KOFFIJ tot ferme prijzen meer gevraagd. Eene lading van 1925 b. Santos is tot 51/ verkocht. — RIJST. De markt is zeer stil. Omzet sedert Vrijdag 1000 a 2000 b. tot vorige prijzen. — SALPETER flaauw en lager; 200 b. bedongen 39/, Eng. Geraffineerd 45/ a 46/. — LIJNZAAD lager. Voor 1000 kw. Bombay betaalde men 49/3. — METALEN. Heden is van Tin afgedaan 700 bl. tot 138/ en men vraagt nu 140/ en 250 bl. Banca tot 144/. Zink hooger; omzet 250 t. disp. tot ₤ 20; 50 dito tot ₤ 22,2.6, 100 dito tot ₤ 22.5; 50 t. tot ₤ 22.76; 25 dito tot ₤ 21 en 50 t. tot ₤ 20,15. Schotsch IJzer vast 52/9. — OLIEN. Lijn- 28/9 a 28/6, te Hull 28/. Raap- flaauw, blanke 40/ a 41/, bruine 37/; Terpentijn- stil 40/ a 39/. — TALK. De markt is stil. Men noteert P Y C disp. 54/, Julij 54/, Aug./Sept. 54/, Oct./Dec. 54/.

LONDEN den 12 Julij.

SUIKER. In veiling werden ca. 380 v. Barbados tot 37/ a 46/ verkocht; 148 dito Demerara tot 43/6 a 47/6, 2204 b. Mauritius tot 27/ a 39/ en het restant meestal opgehouden. — Van RIJST werd niets verkocht. — CASSIA LIGNEA. 100 b. bedongen 72/ a 78/. — INDIGO. De veilingen zijn heden begonnen; van 1386 k. werden 647 k. verkocht tot meestal betere prijzen. Over het algemeen is de markt fermer dan men verwacht had, en vooral door Duitschland werd veel gekocht. Deze verbetering is alleen aan het vooruitzigt op vrede toe te schrijven.

ANTWERPEN den 12 Julij.

KOFFIJ. St. Domingo hooger. Omzet 850 b. — SUIKER. Men meldt ons den verkoop van 135 k. Havanna en 50/m. kil. Crushed. — GRANEN. Tarwe onveranderd; Inl. Rogge *f* 6, Fransche *f* 5¼ a *f* 5½. — KATOEN zeer geanimeerd met ferme prijzen. Omzet 217 b. Louisiana en 90 b. Texas. — VERWHOUT. Men meldt ons den verkoop van 100/m. kil. St. Domingo Campêchehout en 1500 kil. Limahout.

HAMBURG den 12 Julij.

KOFFIJ zeer willig, maar weinig aan de markt. Omzet 1500 b. Rio. — GRANEN. Tarwe flaauw en stil. Rogge flaauw. — RAAPOLIE per Oct. 22.2, per Mei 22.8. — ZINK. 4000 ctr. loco en op levering zijn tot 13.10 a 13.13 afgedaan.

Advertentien.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

DONDERDAG 14 JULIJ 1859, N°. 166.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag 12 Julij.

Bij den aanvang der zitting van heden heeft de Voorzitter medegedeeld: 1°. dat de heer de Lom de Berg benoemd is tot Voorzitter van de Commissie voor de verzoekschriften, en 2°, dat de sectiën benoemd hebben tot rapporteurs over het wetsontwerp betrekkelijk de tuchtiging, op te leggen aan de verpleegden te Ommerschans en Veenhuizen, de heeren Sander, Hugenholtz, Gevers Deynoot, van Nispen en Betz.

Daarna is voortgezet de beraadslaging over het

Wetsontwerp tot regeling van de Loodsdienst voor Zeeschepen.

Op artikel 3 waren gisteren voorgesteld twee amendementen en een sub-amendement. Het laatste werd ingetrokken door den heer Sander, omdat hij beaamde de bedenking, door den Min. van Marine daartegen ingebragt, namelijk dat het ingreep op den grondslag van de wet: de twee anderen werden gewijzigd in den vorm, als in de zitting van gisteren wenschelijk was geacht.

Na eene korte, gansch onbeteekenende discussie tusschen de heeren Hugenholtz en de Minister van Marine werden de beide amendementen in stemming gebragt, en beiden *verworpen*.

Het amendement van den heer Hugenholtz met 33 tegen 16 stemmen. *Vóór* stemden de heeren Hengst, Bots, Meeussen, Thorbecke, Hugenholtz, van der Linden, Westerhoff, van Hoëvell, Meylink, Reinders, de Poorter, Wiarda, van Hall, Dullert, van Nispen en Jespers.

Het amendement van den heer van Franck met 27 tegen 24 stemmen. *Vóór* stemden de heeren Delprat, Bots, van Franck, Thorbecke, Hugenholtz, van der Linden, van Heukelom, Begram, van der Veen, Godefroi, Hoynck, Twist, Olivier, Heemskerk, van der Poel, de Kempenaer, Beens, van Hall, de Brauw, van Foreest, van Voorthuysen, Gevers Deynoot, van Wintershoven en de Voorzitter.

De artt. 3 tot en met 8 werden zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Bij art. 9 litt. *h* herinnerde de heer *Betz* dat er een groot bezwaar in gelegen was om van de steeds af- en aanvarende stoomschepen in geregelde vaart, te vergen de betaling van loodsgelden en het nemen van loodsen. Dergelijke schepen behoeven in Engeland, ook niet de Nederlandsche, een loods aan boord te hebben of loodsgelden te betalen, mits het bewijs geleverd worde dat de stuurman een geëxamineerd loods zij. De spreker betreurde het dat dergelijke maatregel ook niet hier te Lande werd genomen, op grond o. a. dat de schatkist dan een verlies van *f* 100,000 zou lijden. Volgens hem ware het beter voor de politie op onze kusten en in onze wateren niets te vorderen en langs anderen weg de schatkist te steunen. Hij was intusschen overtuigd dat het thans niet mogelijk was dit doel te bereiken; ook zou hij geen amendement voorstellen, omdat het misschien het systeem der wet zou ondermijnen. Hij wenschte dus slechts te vragen of de Minister oordeelde dat deze wet vrijheid gaf aan het loodsbestuur om aan de bedoelde stoomschepen tegen eene matige betaling vaste loodsen af te staan, en zoo ja, of de Minister voornemens was aan dergelijke verzoeken gevolg te geven?

De *Minister van Marine* antwoordde dat hij steeds was geweest voorstander van lage tarieven en regten, niet enkel voor handel en scheepvaart, maar ook in het belang der nijverheid; dat intusschen ook dit beginsel zijne grenzen behoorde te hebben en dat hij die grens, wat het loodswezen betrof, vond in het beginsel van art. 254 der Gemeentewet, reeds gisteren ontwikkeld. De Minister wees er tevens op dat de stoomschepen, die de spreker bedoelt, juist de zoodanige waren, die bij de thans voorgestelde tarieven de grootste vermindering zouden genieten, en dat, wanneer men bij voorbeeld de loodstarieven van Hamburg en Bremen naging, in onze havens minder loodsgelden betaald werden dan in de eerstgenoemde. Wat de vaste loodsen betrof: *de Batavier* had steeds een eigen loods aan boord, en nu reeds was door de Regering vergunning verleend om voor den tijd van zes maanden een vasten loods aan boord te nemen. Wat aangaat de matige betaling, die daarvoor zou gevraagd worden, kon de Minister niet beloven, dat na de nu voorgedragen vermindering transactien zouden gesloten worden.

De overige artt. van het wetsontwerp lokten geene discussien uit en werd het aangenomen met 44 tegen 8 stemmen.

Tegen stemden de heeren van Hall, van Nispen, van Franck, Meeussen, Hugenholtz, van Heukelom, Slicher en Godefroi.

Tweede stemming over een voorstel regelende de orde der werkzaamheden.

De Voorzitter stelde alsnu voor over te gaan tot eene tweede stemming over zijn voorstel, waaromtrent gisteren de stemmen hadden gestaakt. Dat voorstel strekte om te bepalen dat de politiewet op de spoorwegen in behandeling zou worden genomen na afloop van de aan de orde gestelde onderwerpen, met een vrijen dag daar tusschen: en dat bij verwerping van dat voorstel de Kamer geacht zal worden, ingevolge het verlangen van den heer Thorbecke, den aanvang der discussien bepaald te hebben op aanstaanden zaturdag.

Het voorstel in omvraag gebragt zijnde, verklaarden zich 26 daarvoor en 26 daartegen, zoodat de stemmen op nieuw staakten, en alzoo het voorstel, volgens het reglement van orde, geacht werd te zijn verworpen. Dien ten gevolge zullen de discussien over de politiewet op de spoorwegen eerst aanstaanden zaturdag ochtend een aanvang nemen.

Bepaling van den dag der discussie over de concessie van den Noorderspoorweg.

De *Voorzitter* achtte het raadzaam nu ook de vraag te beslissen, of de Vergadering gezind was, *thans* de wet tot bekrachtiging der concessie *Sloet-Reuchlin* in behandeling te nemen.

De heer *Duymaer van Twist* verklaarde zich tegen die behandeling, doch voegde er bij, dat wanneer de Regering de behandeling der wet mogt wenschen, hij zich daartegen niet zou verzetten, omdat hij geloofde, dat, indien de Regering er prijs op stelde, zij ook van de Kamer vergen kon de afdoening eener zaak die reeds zoo langen tijd aanhangig was. Mogt de Regering op de behandeling aandringen, dan vreesde hij dat zij een gevaarlijken en verkeerden weg bewandelen zou. Hij wilde dan ook ronduit mededeelen, hoe, volgens zijne meening, de stand van zaken was. Er waren leden die *au fond* gekant waren tegen het ontwerp; er waren anderen die gaarne spoorwegen zagen, maar niet gekocht door zoo groote offers als thans gevraagd worden; er waren nog anderen die spoorwegen verlangden, maar alleen door den Staat opgerigt; eindelijk waren er leden die eene andere rigting voorstonden, dan de voorgedragen. Men kon als zeker aannemen dat die cathegoriën van leden in ieder geval, nu of later tegen de wet zouden stemmen. Maar nu was er nog eene andere cathegorie van leden: leden die niet *au fond* tegen het ontwerp gerigt waren, maar andere tijdelijke redenen van bezwaar hadden. Zoo waren er, die meenden dat de tegenwoordige omstandigheden in Europa niet geschikt waren om zoo zware lasten op de schouderen van den Staat te leggen. Er waren nog andere leden die zeiden: geen Noorderspoorweg of tegelijk een Zuiderspoorweg, en nu geloofde hij dat het aantal leden van die twee laatste cathegorien niet onaanzienlijk was, welke leden men, door aan te dringen op de tegenwoordige behandeling der wet, dwingen zou, wegens tijdelijke redenen, tegen de concessie te stemmen. Men liep dus groot gevaar over de zaak zelve eene onzuivere stemming te verkrijgen. Voorzeker kon niemand de aanneming der concessie waarborgen, maar hij achtte het gevaarlijk om den kans daarvan te wagen, wanneer men kon vooruitzien, dat een aantal leden, wegens redenen, die door uitstel konden worden opgeheven, tijdelijk gedwongen zouden zijn, tegen te stemmen.

De heer *Gevers Deynoot* verklaarde zich daarentegen voor de behandeling, om drie redenen: 1°, omdat hij zoo zeer overtuigd was van het nut en de noodzakelijkheid van spoorwegen, dat hij iederen dag betreurde, die met uitstel voorbijging; 2°, omdat hij geloofde dat het meer dan tijd was om een einde te maken aan den staat van onzekerheid waarin men ten deze verkeerde en aan den adressen-oorlog over de rigting, en 3°, omdat hij meende dat de politieke omstandigheden den aanleg van spoorwegen en de daaraan verbonden offers niet verboden.

De heer *ten Cate* was van oordeel, dat indien de Kamer nu weder uitstelde, zij handelen zou gelijk die menschen, die veel beweging maakten zonder van plaats te veranderen. Hij had geene gewigtige gronden voor het uitstel vernomen. Wat de politieke omstandigheden betreft, geloofde hij niet dat men kon wachten totdat geheel Europa in vrede verkeerde, te minder omdat niets zou waarborgen de duurzaamheid van dien vrede. Hij kon niet toegeven dat onder de tegenwoordige omstandigheden voor den Staat de rente-garantie te zwaar zou zijn; want ware dit het geval dan zou men niets meer moeten behandelen dat geld kostte: geene verbetering van waterwegen, geene spoorversmalling, geene emancipatie. Was er zorg, dat de concessionarissen het benoodigd kapitaal niet vinden konden? Spreker geloofde juist het tegendeel, en wanneer de concessionarissen den moed hadden de zaak door te zetten, moest de Kamer den moed niet laten zakken. Voorts bestond er een niet zoo naauw verband tusschen Noorder- en Zuiderspoorweg, om ze gelijk te moeten behandelen; hij hoopte ook niet dat er vrees bestond dat het Noorden, eenmaal in het bezit van een spoorweg, zich onthouden zou den Zuiderspoorweg te helpen. Al deze redenen waren dus niet gegrond, en daar ook de Regering er belang bij had, dat de Kamer haar gevoelen uitte, en de Natie met aandrang reeds zoo lang op eene beslissing wachtte, zou spreker genoopt zijn, zich tegen elke poging tot verder uitstel te verzetten.

De heer *Idserda* verklaarde zich mede voor het voorstel van den Voorzitter, omdat ook hij een einde wilde hebben aan den onzekeren toestand waarin men zich bevond. De tegenwoordige gunstige toestand der schatkist gedoogde allezins de behandeling van het voorstel, niet minder de lichtstraal van vrede die over Europa's toekomst was uitgebroken. Volgens het plan van den heer van Twist zou de zaak weder op de lange baan moeten geschoven worden; maar volgens dat beginsel zou dan ook van alle ondernemingen moeten worden afgezien. De spreker zou het diep betreuren, dat men de uitvoering van een zoo groot werk van algemeen nut nog eens zou verschuiven, en hij meende dat door het herhaalde uitstel de achting voor den constitutionelen regeringsvorm niet zeer bevorderd werd.

De heer *Wybenga* was het met de drie vorige sprekers geheel eens. Hij wenschte de behandeling der concessie te doen plaats hebben zoo spoedig mogelijk; want elke dag gaf nieuwe argumenten. Voor het reces beriep men zich wegens den toestand in Europa op het argument van ontijdigheid; nu in de laatste dagen voerde men aan het argument van connexiteit. Hij zou over dat argument niet spreken, want hij achtte het een argument onwaardig om in deze Vergadering te worden behandeld. De heer van Twist had van onderscheidene cathegorien gesproken, en daaronder van een die zich tegen de *rigting* verklaarde. Spreker wilde gaarne verklaren dat hij niet dweepte met de rigting die in de concessie was aangenomen, maar niettemin zou hij niet zwijgen als er sprake was om de spoorwegzaak in behandeling te nemen. Er was nog eene andere reden voor de spoedige behandeling. Moest de concessie Sloet-Reuchlin afgestemd worden, dan waren er andere concessionarissen, die met andere plannen en eene andere rigting waren opgekomen, en men kon dan des te eerder met die concessionarissen in onderhandeling komen. Van welke zijde dus ook beschouwd; was het hoog tijd, om niet langer twee of drie provinciën des Rijks als een uithoek geïsoleerd te laten.

De heer *Dirks* merkte op dat in de Kamer steeds had bestaan eene taktiek, om bij de regeling van groote belangen de exceptie van ontijdigheid op te werpen; ook nu nam men tot dit middel de toevlugt. Daartoe kon hij niet medewerken. Het was hem zelfs onverschillig of de Regering zich voor of tegen de behandeling verklaarde: want hij verlangde, dat de Kamer in deze het initiatief nam. Voor zooveel hem betrof nam hij gaarne de verantwoordelijkheid daarvan op zich. Boven alles wenschte hij een einde te maken aan de zaak; hij wilde het spinneweb verbreken waarin de spoorwegzaak verward was.

De heer *van Hall* legde eenvoudig de verklaring af dat hij zich met de aangevoerde gronden van den heer van Twist vereenigde.

De *Minister van Finantien* betoogde dat er voorzeker verschillende redenen konden bestaan, die het voor de Regering wenschelijk maakten, om voorstellen van haar uitgegaan in de verdere behandeling te doen vertragen. Die redenen konden zijn van zeer verschillenden aard. Zij konden bestaan in publieke omstandigheden en in het verband dat er bestond tusschen de aanhangige voorstellen en andere voorstellen. Het behoefde geen betoog dat publieke omstandigheden zich zeer wel konden verzetten tegen de behandeling van het onderwerp thans ter sprake gebragt: maar op zeer verrassende wijze hebben die omstandigheden een zoo gelukkigen keer genomen, dat het gevolg daarvan zijn moet, dat daarin niet langer eene reden is gelegen om de behandeling der spoorwegzaak verder uit te stellen. De Noorderspoorweg staat zeer zeker in verband met de concessie van den Zuiderspoorweg, nog meer in verband met een onderwerp dat bij de Regering in behandeling is en waarop zij hoogen prijs stelt: namelijk de verbetering van de gemeenschap naar zee ten behoeve van Amsterdam. De Minister wenschte bij deze gelegenheid, om een einde te maken aan onware geruchten, de verklaring af te leggen, dat dit onderwerp in naauwgezette behandeling is en zoo spoedig mogelijk aan de Kamer zal worden aangeboden. Het verband, dat zeer zeker tusschen al die plannen onderling bestond, was echter niet van dien aard om de behandeling van de concessie voor den Noorderspoorweg uit te stellen. Evenmin kon in den finantiëlen toestand der schatkist eene reden tot uitstel worden gevonden. Overigens zou de Vergadering het den Minister toegeven, indien hij meende, dat hij den spreker uit Amsterdam niet kon volgen op het terrein door hem aangewezen, toen dat lid sprak van eene cathegorie van leden, die geen Noorderspoorweg verlangen zonder gelijktijdig een Zuiderspoorweg te erlangen. De Regering mogt niet anders aannemen, dan dat ieder lid der Vergadering zijne stem zou uitbrengen, met het oog op den eed door hem afgelegd en op het belang van de zaak. Bovendien zou aan de Regering geenerlei middel ten dienste staan, om nu of later zoodanigen toeleg, indien deze werkelijk bestond, te beletten. De Minister eindigde met te verklaren, dat de Regering de beoordeeling van de gestelde vraag geheel overliet aan de Vergadering, maar dat zij van hare zijde geene reden had om de zaak uit te stellen.

De vraag, of de Kamer thans wenschte te bepalen den dag der beraadslaging over het wetsontwerp tot bekrachtiging van de concessie Sloet-Reuchlin, werd alsnu in omvraag gebragt en met 31 tegen 21 stemmen in toestemmenden zin beantwoord; waarop de Vergadering verder besloot om die discussie te bepalen na afloop der thans aan de orde gestelde onderwerpen, met een enkelen vrijen dag tusschen beiden.

Tegen stemden de heeren Meylink, Reinders, de Poorter, van der Poel, Beens, Strens, Dommer, de Bieberstein, van Foreest, van Nispen, de Lom de Berg, Jespers, Wintershoven, Betz, Hengst, Bots, Meeussen, Slicher, Godefroi en Hoynck v. Papendrecht.

Voor stemden de heeren Duymaer van Twist, Olivier, Heemskerk, Idserda, de Kempenaer, Hoekwater, van Deinse, Taets van Amerongen, van Hall, Lycklama, de Brauw, Dullert, Wintgens, ten Cate, Wijbenga, Voorthuisen, Gevers Deynoot, Delprat, Dirks, van Franck, Mackay, Thorbecke, Hugenholtz, Sloet, van der Linden, van Heukelom, Begram, van der Veen, Westerhoff, van Hoëvell en de Voorzitter.

Verlof verleend om den Minister van Kolonien te interpelleren over de gebeurtenissen in het Rijk van Banjermassing.

De heer *van Hoëvell* vroeg vervolgens het woord en zeide het volgende: De berigten, die uit Indië tot ons komen, worden sedert den laatsten tijd meer en meer verontrustend. Terwijl men telkens spreekt van rust en vrede overal, hoort men tevens van expeditien en nieuwe expeditien. De afloop dier expeditien is in den laatsten tijd weinig bevredigend geweest, en thans wordt plotseling het Vaderland verschrikt door een berigt van afgrijselijke gebeurtenissen in Banjermassing. Daar is een opstand uitgebarsten, waarbij, naar de berigten luiden, 50 Europeanen, waaronder vrouwen en kinderen, wreedaardiglijk zijn vermoord. Ik reken het te zijn pligt dat deze Kamer trachte inlichtingen te verwerven omtrent dien toestand, en ik neem daarom de vrijheid aan de Kamer verlof te vragen om op een nader te bepalen dag vragen te mogen rigten tot den Minister van Kolonien over den toestand van Nederlandsch Indië, in betrekking tot de laatste berigten die door ons ontvangen zijn.

De Vergadering verleent het gevraagde verlof en bepaalt, dat de interpellatie plaats zal hebben na afloop van de behandeling van het wetsontwerp tot goedkeuring eener overeenkomst aangegaan met de Maatschappij tot indijking der Ooster-Schelde.

Wetsontwerp tot het verleenen van pensioen enz. aan schippers-loodsen enz.

Dit wetsontwerp, een gevolg van het wetsontwerp tot regeling van de loodsdienst voor zeeschepen, wordt zonder beraadslaging aangenomen met 49 stemmen tegen 1, zijnde die van den heer *van Nispen van Sevenaer*.

Wetsontwerp tot goedkeuring eener overeenkomst met de Maatschappij tot indijking van op- en aanwassen in de Ooster-Schelde.

Dit wetsontwerp strekt, om genoemde Maatschappij te ontheffen van de verbindtenis die zij had aangegaan om een kanaal te graven door het eiland Zuid-Beveland en eene afdamming te maken van het Krekenrak. De Maatschappij zou aan den Staat in eigendom afstaan al de reeds uitgevoerde werken aan het kanaal, de door haar aangekochte gronden, huizen, gebouwen, materialen, stoom- en andere tuigen enz., waartegen de Staat zou teruggeven aan de Maatsch. het waarborg-kapitaal van *f* 200.000, en zouden de 14000 bunders slikken, op- en aanwassen, waarvan de erfpacht aan de Maatschappij was verzekerd, verminderd worden tot op 4000 bunders.

Tegen deze overeenkomst verklaarden zich de heeren *van Deinse* en *Thorbecke*. Laatstgenoemd lid betoogde dat het tegen het algemeen belang en tegen de regtvaardigheid zou strijden, indien deze overeenkomst werd aangenomen. De concessionarissen hadden alle mogelijke tegemoetkoming erlangd, doch zij hadden aan hunne verpligtingen niet voldaan, en zich zoo weinig mogelijk bekreund om de daarstelling van het kanaal, dat bij de concessie op den voorgrond was gesteld, en zich daarentegen op indijkingen toegelegd. Meer dan ooit bestond nu het geval, om de bepaalde poenaliteiten in allen deele ten uitvoer te brengen; want indien men zoodanige voordeelen als thans werden voorgesteld aan deze concessionarissen zou verleenen, er zou voor de toekomst geen waarborg zijn, dat andere concessionarissen niet evenzeer aan hunne verpligtingen te kort deden.

De *Minister van Binnenlandsche Zaken* erkende, dat de concessionarissen in menigerlei opzigt verkeerd gehandeld hadden, maar hier stond het algemeen belang op den voorgrond. Dat belang vorderde de spoedige doorgraving van het kanaal; zonder zoodanig kanaal kon er geen sprake zijn van een spoorweg in Zeeland, en nu strekte de overeenkomst, om de Regering in staat te stellen aan de voltooijing van dat kanaal dadelijk de hand te slaan. Werd de overeenkomst niet goedgekeurd, er zouden moeijelijkheden rijzen, processen zouden er uit geboren worden, en het werk zou onafgedaan blijven liggen. Het was dus wel degelijk het algemeen belang, dat bij de sluiting der overeenkomst op den voorgrond had gestaan.

Na nog eene korte woordenwisseling tusschen de heeren van Deinse, Thorbecke en den Minister, werd het wetsontwerp met 40 tegen 11 stemmen *verworpen*.

Voor stemden de heeren van Hall, Lycklama, de Brauw, van Foreest, ten Cate, van Nispen, Dirks, Mackay, Sloet, Godefroi en de Voorzitter.

Wegens het vergevorderd uur is de Vergadering gescheiden tot morgen ochtend ten 11 ure, als wanneer plaats zal hebben de interpellatie van den heer van Hoëvell, over de gebeurtenissen in *Banjermassing*.

Zitting van Woensdag 13 Julij.

Interpellatie en debatten over de gebeurtenissen in het Rijk van Banjermassing.

Heden had de interpellatie plaats van den heer van Hoëvell, over de gebeurtenissen in Banjermassing, waarvan de laatst aangekomen landmail de droevige bijzonderheden had overgebragt.

De heer *van Hoëvell* zeide het volgende: Ik heb mij verpligt gerekend verlof te vragen, om tot den Minister van Kolonien eenige vragen te rigten betrekkelijk tot den toestand van Nederlandsch Indië, naar aanleiding van berigten, in de laatste tijden uit de bezittingen van den Staat ontvangen. Die berigten luiden hoogst ongunstig. In het algemeen zou ons gezag daar schade lijden, het zou langzamerhand worden ondermijnd. Het Gouvernement zou meer en meer dat ontzag, dat zedelijk overwigt, dat vertrouwen verliezen, hetwelk overal, maar bovenal in bezittingen als die in den Indischen Archipel, eene voorwaarde is voor zijn bestaan, en dat zou voor een groot gedeelte zijn toe te schrijven aan de houding en de handelingen van het Gouvernement zelf. In plaats van veerkracht, standvastigheid, strenge regtvaardigheid, zou men dikwerf zien onzekerheid, weifeling, het hinken op twee gedachten. Het zou ontbreken aan beleid; men zou halstarrig en onverzettelijk zijn, waar buigzaamheid vereischt wordt, en men zou toegeven waar toegevendheid zwakheid is. Men zou zich kenmerken door eene groote veranderlijkheid. Heden zou men gewaagde proefnemingen zien in deze uiterste rigting en morgen een gevaarlijke greep in eene tegenovergestelde rigting. Men zou zorgeloosheid bespeuren. Men zou niet letten op de verschijnselen waarop, in een land als Indië, zelfs waar het geringe verschijnselen betreft, behoort gelet te worden. De gevolgen dier zorgeloosheid zouden zich langzamerhand openbaren en wel in de eerste plaats in de buitenbezittingen waar wij het zwakste zijn, waar langzamerhand de particuliere nijverheid begint zich te ontwikkelen, en waar de Europeanen, indien de bevolking vijandig werd, ook het eerst als slagtoffers vallen zouden. Men zegt, dat men ongelukkig geweest is in het benoemen van ambtenaren; dat men mannen plaatst daar, waar zij niet behoorden geplaatst te worden, terwijl zij in een anderen werkkring hoogst nuttig hadden kunnen zijn; dikwijls had men in de eerste plaats daarbij het belang der personen, en eerst daarna het algemeen belang op het oog gehad. Van daar dat mannen geroepen zijn geworden tot het vervullen van gewigtige betrekkingen, die daarvoor geheel ongeschikt waren, en zoo ooit in eenig Land dan is het voor Indië van het uiterste gewigt dat bekwame mannen aan het hoofd der zaken staan. Schijnbaar geringe betrekkingen, slecht waargenomen, kunnen eenen rampzaligen invloed oefenen op het lot van duizende en duizende menschen. Eindelijk zou er zijn gebrek aan overeenstemming tusschen den Minister van Koloniën en den Gouverneur-Generaal. Ik heb hier niet op het oog de persoonlijke vriendschap, maar het inzigt, het oordeel over publieke handelingen, en dat gebrek aan overeenstemming zou geen geheim meer zijn, maar zou zich nu en dan in verschillende daden openbaren. Dat alles wordt uit Indië berigt, niet door een enkel persoon aan een enkel individu hier te Lande, maar in honderde brieven, maar door personen die regelregt uit Indië komen. Is dit waarheid? Wat is daarvan waar? Is het waar, dat ons gezag en ons zedelijk overwigt door zulke oorzaken lijden? Is het waar dat in vele deelen van den Archipel ontevredenheid, onrust en een geest van verzet zich openbaren, als de bedenkelijke gevolgen van die oorzaak? Dit is althans zeker dat in langen tijd geen bestuur geweest is, dat zoo veel oorlogen, expeditien, aanvallen en tuchtigingen heeft volbragt als het tegenwoordige. Ik herinner, om van minder belangrijke te zwijgen, aan de expeditie naar de Lampongs, aan de krijgsbedrijven in Palembang, aan den veldtogt op Timor, aan den aanval op Djambi en eindelijk aan den oorlog tegen Boni. En toch is er in Indië een leger, thans grooter, zoo in formatie als in effectief dan ooit te voren, terwijl het budget van oorlog in Indië geklommen is (in ronde cijfers) van 1848 10 millioen, in 1855 tot *f* 11,800,000 en in 1858 tot 17 millioen: en in weerwil van dat groote leger en van dat hooger budget, en in weerwil van die talrijke expeditien, verneemt men slechts van nieuwe onlusten en van nieuwe opstanden. Waaraan is dat toe te schrijven? Waarom was b. v. de laatste oorlog tegen Boni thans noodzakelijk geworden? Welke zijn de oorzaken van den rampspoed geweest die deze expeditie kenmerkten, waardoor millioenen schats en honderde menschenlevens nutteloos, of althans grootendeels nutteloos, zijn verspild? Welke is de tegenwoordige toestand van dat gedeelte van Celebes? Zal het nu voorshands bij den afloop dezer expeditie blijven? Zoo neen, zullen dan de maatregelen, te nemen tot herstel van ons geschokt gezag aldaar, op nieuw aan het beleid van den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal worden toevertrouwd? En mijnheer de Voorzitter, terwijl wij in het Vaderland nog gedrukt gaan onder het droevig berigt van den afloop dezer expeditie, terwijl vele huisgezinnen treuren om de slagtoffers daarbij gevallen, worden wij verrast door eene nieuwe treurmare. In het Rijk van Banjermassing begon onze particuliere nijverheid met kracht zich te ontwikkelen. Er was daar eene onderneming van mijnontginning die aanvankelijk met groote moeijelijkheden te worstelen had, maar door volharding en moed eene betere toekomst beloofde; en plotseling verneemt men, dat in dat Rijk een opstand is uitgebarsten, die al dadelijk aan 50 Europeanen, mannen, vrouwen en kinderen, het leven zou hebben gekost. Welk is de oorzaak en de omvang van deze ramp? Was hare uitbarsting niet te voorzien, niet te voorkomen? Heeft het Bestuur van Banjermassing èn in de gebeurtenissen, die de uitbarsting hebben voorafgegaan, en bij die welke ze vergezelden, zijn pligt gedaan? Was de Gouverneur-Generaal niet buiten den resident om gewaarschuwd, en wat is op die waarschuwing verrigt? — Ziedaar de vragen ontwikkeld die ik de vrijheid wilde nemen aan den Minister van Kolonien te onderwerpen. Het doel van die vragen is tweeledig: òf dat de Minister het Vaderland geruststelle, door ons de overtuiging te geven dat in Indië de toestand naar wensch is; òf om den Minister te bewegen, indien deze geruststelling niet is te geven, tot het nemen van krachtige maatregelen. Hier staan, indien die berigten zelfs voor een gedeelte waar zijn, hoogst gewigtige belangen op het spel voor het geheele Vaderland, voor alle takken van nijverheid in het Vaderland, voor alle personen in het Vaderland,

vóor duizende Europeanen in Indië en voor millioenen inlandsche Volken, die aan ons bestuur zijn toevertrouwd.

De heer *Minister van Kolonien:* Toen ik mij bereid verklaard heb tot het geven van inlichtingen, die door het geachte lid uit Almelo van mij zouden worden gevraagd, meende ik niet, dat de gelegenheid daartoe reeds zoo spoedig zou worden aangeboden. Gaarne had ik den tijd daartoe eenigzins zien verschoven, omdat ik gisteren in het bezit was van meer oppervlakkige berigten over Marseille ontvangen, maar eerst heden morgen ontving ik de meer omstandige rapporten, die de mail van Triest had aangebragt. Die laatste stukken heb ik nog slechts vlugtig kunnen doorzien en niet allen kunnen lezen; maar dit neemt niet weg dat ik op dit oogenblik, omdat het hier minder op détails aankomt dan op algemeene beschouwingen en uitkomsten, trachten wil naar mijne beste poging de inlichtingen te geven die van mij gevraagd zijn.

Ik zal met stilzwijgen voorbijgaan het eerste gedeelte der zoo even uitgesproken rede; want dit betreft meer eene subjective beschouwing van de hoedanigheden welke het Indisch Bestuur zou missen of bezitten. Het spreekt van zelf, dat ik door dat stilzwijgen niet geacht wil worden, de tegen dat bestuur gerigte beschuldigingen te beamen. Ik zal mij dus bepalen tot die punten, waaromtrent de Kamer tot het doen van vragen verlof heeft verleend, namelijk tot de gebeurtenissen en hare oorzaken, in den laatsten tijd voorgevallen.

Het is geheel waar dat de laatste jaren in Indië zijn gekenschetst door expeditien en oorlogen. Ik schrijf die uitkomsten niet toe aan weifeling, aan gebrek aan veerkracht van de Regering, maar ik meen dat die oorzaken hooger op moeten worden gezocht. Bij voorbeeld in de allereerste plaats de gebeurtenissen in Britsch Indië, die langs verschillende wegen en op verschillende wijzen, en dikwerf welligt verkeerd ter kennisse gebragt werden van de bevolkingen in den Indischen Archipel; en het is geene gewaagde onderstelling wanneer ik beweer, dat die berigten de bevolking in eene zekere beweging gebragt hebben. De tweede algemeene oorzaak is, naar mijne wijze van beschouwing, gelegen in de pogingen van het Nederlandsche gezag, om zich meer en meer uit te breiden en te vestigen in de buitenbezittingen. Onze koloniale geschiedenis wijst aan, dat onze eerste vestiging overal met soms langdurige oorlogen gepaard is gegaan. De uitbreiding zelve van dat gezag heeft plaats ten gevolge eensdeels van het besef van hetgeen door ons van den Archipel te maken is, anderdeels van het somtijds te sterk en herhaald aandringen, om die ontwikkeling met meer spoed te doen plaats hebben dan de voorzigtigheid wel altijd gedoogde. De derde oorzaak is naar mijne meening gelegen in het zeer groot toenemend getal bedevaartgangers naar Mekka, zijnde het nu gebleken, dat het terugkeeren der Hadjies steeds is geweest de voorbode van onlusten, en dat die Hadjies ook een hoofdrol hebben gespeeld bij de moordtooneelen, die helaas het Bandische Rijk geteisterd hebben.

Ik zal om niet te uitvoerig te worden niet spreken over de oorzaken der expeditien in de Lampongs, naar Djambie en op Timor, maar wij liever bepalen tot de gebeurtenissen van Boni en Banjermassing, ofschoon ik mij bereid verklaar, des gevorderd bepaalde inlichtingen ook omtrent die vroegere expeditien te geven.

Wat Boni aangaat was gevraagd, waarom de oorlog thans noodzakelijk werd geacht? Bij den aanvang der expeditie werd een manifest uitgevaardigd, waarin de oorzaken, de grieven van het Nederlandsch gezag ontwikkeld zijn en openbaar gemaakt. Mij is niet bekend dat er ooit tegen die grieven in het openbaar aanmerking is gemaakt. Ik voor mij had wel gewenscht dat die expeditie in den tegenwoordigen tijd niet had plaats gehad, juist omdat hier en daar ontevredenheid heerschte, maar ik kan niet afkeuren dat zij werkelijk plaats gegrepen heeft. Welke, aldus vroeg men verder, zijn de oorzaken van de mislukking geweest? Ik mag den naam van mislukken aan die expeditie niet geven, omdat toch de hoofdplaats aan de kust en in het binnenland met roem door onze troepen bezet en overwonnen werden. Zij is slechts in zooverre mislukt, dat de Koningin van Boni naar minder toegankelijke plaatsen teruggetrokken is, en dat men daarom de zaak niet kan beschouwen als geheel geëindigd. Maar ik ben niet zonder hoop dat er van de zijde der Koningin en van de Vorsten van Celebes toenadering zal plaats hebben, waarvan ik meen de eerstelingen te hebben bespeurd; hieromtrent kan ik echter hoegenaamd geene verzekering geven. In het algemeen geloof ik dat onze koloniale politiek moet zijn eene vredelievende, en dat wij moeten trachten de bevolking door trouw en bescherming te winnen, en dat wij dan alleen tot krachtige maatregelen moeten overgaan, wanneer ons gezag miskend en gehoond wordt. In dat opzigt nu bestaat tusschen den Gouverneur-Generaal en mij volkomen overeenstemming (ten bewijze waarvan de Minister voorleest een gedeelte van een brief, door den Gouverneur-Generaal in januarij jl. tot hem gerigt).

Ik ga nu over tot de droevige gebeurtenissen betreffende Banjermassing. Ik moet vooraf herhalen dat de heden ontvangen omstandige rapporten, waaronder die van den militairen bevelhebber kolonel Andresen, door mij niet geheel gelezen zijn. Daarbij moet ik waarschuwen, om niet een al te onbeperkt geloof te hechten aan al de berigten die in de dagbladen voorkomen; de Gouverneur-Generaal heeft mij daarop opmerkzaam gemaakt. Waar is het dat er onverwachts een opstand is losgebarsten die uitgebreide vertakkingen had; dat die opstand zich niet had bepaald tot het Rijk van den Sultan van Banjermassing, maar zich uitgestrekt had tot de Gouvernementslanden, waarbij blijkbaar het opzet is geweest om alle Europeanen te vermoorden, en dat helaas velen onder den moorddolk zijn gevallen. Twee oorzaken hebben tot die gebeurtenis aanleiding gegeven. De eerste is de regeling van de troonsopvolging des Sultans. In alle Oostersche Landen is de troonsopvolging, in verband met de polygamie, eene zeer moeijelijke zaak, en wanneer men de geschiedenis nagaat, zouden wij zien dat de meeste oorlogen zijn toe te schrijven aan twisten over troonsopvolging. De laatst overleden Sultan Adam had reeds eenige jaren vroeger aan den Gouverneur-Generaal den wensch geuit om door zijn kleinzoon Tanji te worden opgevolgd. Toen was uitzigt gegeven dat aan zijn wensch zou worden voldaan. Ondertusschen was de Sultan later onder anderen invloed gekomen en verlangde toen dat zijn kleinzoon Hydayot hem zou opvolgen. De eerste was een kind uit eene Chineesche vrouw niet geboren uit een Vorstelijk geslacht, de tweede kleinzoon daarentegen wel. Later is het gebleken dat de laatste keuze van den Sultan meer met den volkswensch overeenstemde. In 1856 werd het vroeger gegeven uitzigt nader en krachtig bevestigd, en daarna is werkelijk Tanji tot Sultan verheven. Intusschen is het meer en meer gebleken dat die keus ongelukkig is geweest, althans wat de gezindheid der bevolking betreft. Nu moet ik doen opmerken, dat die handelingen reeds gepleegd waren vóór dat de tegenwoordige Gouverneur-Generaal naar Indië was vertrokken.

De tweede reden der onlusten is gelegen in godsdienstige dweeperij. Het is gebleken dat Hadjies overal geweest zijn de aanvoerders, en ik heb te dien aanzien rapporten van den kolonel Andresen, die zeer sterk sprekende feiten bevatten, feiten van verraderlijke aanslagen en van verklaringen afgelegd geheel waardig den Oosterling die zich tot den marteldood heeft voorbereid. Het behoeft geen betoog, dat, waar in het Oosten godsdienstige driften aan het woelen zijn, de toestand gevaarlijk wordt. Naar mijne meening kan men dan ook niet te veel het oog houden op hen, die van de bedevaart naar Mekka terugkeeren. Ten aanzien van die bedevaart zijn er door mij eenige maanden geleden voorschriften gegeven, die hier voor openbare mededeeling niet vatbaar zijn, maar die tot leiddraad moeten strekken voor zekere eventualiteiten. Ik moet hierbij voegen dat met deze mail tevens ontvangen is de mededeeling van een zeer doortastenden maatregel door het Indische Bestuur genomen, om een Hadjie, die in Pekalongang woelingen voorbereidde en een grooten aanhang verwierf, bij wijze van politieken maatregel naar de Moluksche eilanden te verwijderen: een maatregel, die met beleid en veerkracht door den Gouverneur-Generaal is uitgevoerd. Weinige maanden geleden liepen er ook geruchten dat er in de residentien Krawang en Cheribon onlusten werden voorbereid, alweder door ophitsing van Hadjies; maar toen heeft de Gouverneur-Generaal door het doen doorwandelen van die streken door militaire kolonnes (een maatregel, niet te vroeg en niet te laat, niet te groot en niet te klein genomen), de onlusten in die twee gewesten voorkomen. Ook in Bali had een zeker Inlandsch hoofd onlusten voorbereid; met spoed werd een bataillon uit Soerabaija daarheen gezonden, en deze daad heeft zeer gunstig gewerkt. Ik voer deze bijzonderheden aan met het oog op de slotvragen van den geachten spreker uit Almelo. Ik kan dan ook geene andere geruststelling geven dan uit die bijzonderheden blijkt, namelijk dat de Regering waakt en handelt, maar dat ik voor mij geloof dat ten aanzien van de gesteldheid van den geest der inlandsche bevolking op zekere punten geene geruststellende berigten zijn te geven. Zooveel mogelijk, deze verzekering kan ik geven, zal gewaakt worden en zal men trachten onlusten te voorkomen en oproerigen te straffen.

De heer *Duymaer van Twist*. Ik wensch alleen terug te komen op een paar punten die door den Minister van Kolonien behandeld zijn. De Minister heeft het feit erkend dat de laatste jaren zich door vele militaire expeditien kenmerkten. Als oorzaken daarvan heeft de Minister in de eerste plaats genoemd de gebeurtenissen in Britsch-Indië. Ik wil geenszins ontkennen dat die gebeurtenissen eenigen invloed kunnen hebben uitgeoefend, ofschoon ik daarbij moet voegen, dat de bewijzen van dien invloed niet zijn geleverd. De tweede oorzaak werd gezocht in de pogingen om zich meer en meer op de buitenbezittingen uit te breiden. Ik ben er ver van af te willen beweren dat men niet verpligt zou zijn, om daaraan zijne krachten te wijden; maar van den anderen kant moet ik ernstig waarschuwen tegen overdrijving in dat opzigt. Indien ergens, dan gold het hier, *qui trop embrasse mal étreint*. Daarom zeg ik, geeft niet toe aan te grooten aandrang tot ontwikkeling; want het is mijne stellige overtuiging dat wij ons over de gevolgen zouden berouwen. Men moest zich daaromtrent geene illusien maken. De ontwikkeling der buitenbezittingen vorderde gedurende eene reeks van jaren de noodzakelijke ondersteuning van eene aanzienlijke militaire magt. Het civiel gezag was niet voldoende; de gebeurtenissen op Borneo hadden het bewezen. Daarom herhaal ik: ga niet verder dan uwe krachten gedoogen en onderneem niet alles tegelijk.

Als derde oorzaak heeft de Minister opgenoemd het toenemend getal bedevaartgangers naar Mekka. Dit is voor mij een moeijelijk onderwerp, omdat ik eenigermate daarin persoonlijk betrokken ben. Het is bekend dat ik als Gouverneur-Generaal te dien opzigte een maatregel heb genomen, maar de aanleiding daartoe is ook bekend. Er bestond eene verordening die de reis naar Mekka bemoeijelijkte, en toen de regterlijke magt haar moest toepassen, verklaarde zij haar wegens gebrek in den vorm niet van kracht. Men moest dus òf de verordening intrekken òf eene nieuwe in de plaats stellen; met het oog echter op de beginselen, die in het Regerings-reglement waren aangenomen, meende de Gouverneur-Generaal die verordening niet te moeten hernieuwen. Ik wil volstrekt niet beweren dat die Hadjies hoegenaamd geen gevaar opleveren; maar van den anderen kant moest men ook niet te veel aan den invloed van die Hadjies hechten. Ook onder de priesters, waarvan het getal op Java aanzienlijk groot is, vindt men even gevaarlijke personen, en de voorbeelden van priesterlijke dweepzucht zijn even talrijk als die onder de Hadjies.

En nu kom ik tot de treurige gebeurtenissen op Borneo. De Minister schreef die o. a. toe aan de Hadjies, maar naar mijne berigten was de man die als hoofdpersoon was opgetreden en zich reeds tot Radja verheven had, geen Hadjie; ik ontken daarom den invloed der Hadjies niet. Doch ik wijs hier op art. 119 en volgende van het Regerings-reglement, waarbij vrije uitoefening van godsdienst is toegestaan, en nu vraag ik hoe zal men met het oog op die beginselen aan Mohammedanen kunnen beletten de vervulling van pligten, die naar hunne meening voorgeschreven is. Zal men dat doen vooral, nadat bij datzelfde reglement aan de Christen-zendelingen veel grooter vrijheden is verleend dan vroeger het geval was. Zal men de Mohammedanen, die een groot deel uitmaken van de bevolking, beletten hunne godsdienst te vervullen en tegelijkertijd Christen-zendelingen vrijheid laten tot verspreiding van hun geloof? Zou daardoor de ontevredenheid niet grooter zijn geworden? Voortdurend moet op die Hadjies het oog gehouden worden, heeft de Minister gezegd: ja M. H. dat is de weg, dat keur ik volkomen goed, maar ik hoop niet dat de Regering besluiten zal de Mohammedanen te beletten naar Mekka te gaan, en ik voeg er bij dat dit niet zou kunnen gebeuren zonder wijziging van het Regerings-reglement.

Over de expeditie tegen Boni zal ik het stilzwijgen bewaren; ik zal er alleen dit van zeggen, dat onder de bestaande omstandigheden die expeditie inderdaad zeer noodzakelijk was. Of zij goed is uitgevoerd, daarover zal ik mij niet uitlaten. Deze expeditie is eene zaak die sedert jaren was vooruitgezien en waarvan men zich had onthouden alleen omdat wij de kracht van uitvoering misten; doch reeds met het oog op die expeditie was door mij een kolonel benoemd, als Gouverneur van Celebes, ten einde, op het gegeven oogenblik, te kunnen beschikken over een man die met den toestand volkomen bekend zou zijn.

Ik kom nu tot de zaak die eigenlijk de naaste aanleiding geweest is tot de interpellatie. Ook ik heb particuliere berigten ontvangen van iemand wiens waarheidsliefde en goed doorzigt volkomen vertrouwen verdienen, en ik geef daarom eene kleine bijdrage tot de oorzaken van die gebeurtenissen. Volgens den briefschrijver lag de kiem van het kwaad reeds in het wanbestuur van ...., vroeger resident. Sedert dien tijd was de toestand nooit zuiver geweest. De troonsopvolger viel bovendien niet in den smaak der bevolking en had van den aanvang af te kampen gehad met de magtige partij van de Chinesche vrouw van den overleden Sultan Adam, welke vrouw een allerverderfelijksten invloed in Banjermassing uitoefende, en die de verheffing voorstond van den Pangerang Hydaijat, thans Rijksbestierder. Tusschen dezen en den Sultan bestond nimmer overeenstemming, waarvan onophoudelijk verwikkelingen en moeijelijkheden het gevolg geweest waren. Hier veroorloof ik mij de opmerking, dat indien het Gouvernement den Rijksbestierder tot Sultan en dezen tot Rijksbestierder had gemaakt, dezelfde aanleiding tot verdeeldheid zou bestaan hebben. De brief, dien ik citeer, zegt verder dat het Europesche gezag door beide partijen geëerbiedigd werd en dat toen in den aanvang van dit jaar de oproerigheden ontstonden, de Sultan daarin geen gevaar had gezien. Hier merk ik op, dat het Gouvernement tijdig gewaarschuwd was en middelen tot herstel had kunnen beramen. Uit den brief blijkt verder dat niemand, wie ook, gevaar heeft voorzien en dat dus ook niemand den Gouverneur-Generaal kan gewaarschuwd hebben. Maar naast die twee partijen wierp zich eene derde partij op, die van het Mohammedaansche fanatismus. Een zeker geestdrijver is opgestaan, die zich uitgaf voor een zendeling uit den Hemel, met den last om het ware geloof te herstellen en het oude Rijk van Banjermassing in zijne onafhankelijkheid en grootheid te verheffen; en nu is het niet onwaarschijnlijk, dat elke der twee partijen getracht hebbe van de woelingen der derde partij voordeel te trekken. Deze gebeurtenissen gaven den Resident aanleiding om in april jl. versterking aan te vragen. Bij de aankomst van die versterking was nog niets gebeurd; de Resident verklaarde spijt te hebben dat hij versterking had aangevraagd en de heer Wijnmalen zelf, die als een der eerste slagtoffers viel, lachte over de ongerustheid die men koesterde. En toch, twee dagen later ontving men de tijding van den gepleegden moord en was ieders gerustheid in ontzetting veranderd. Ik voer dit alles aan om aan te toonen hoe moeijelijk het is, zich te doordringen van den geest der inlandsche bevolking.

Ten aanzien van den Sultan van Banjermassing moet ik opmerken, dat hij bij de bevolking in minachting stond, omdat hij zich aansloot bij de Europeanen, van hen had leeren drinken en meermalen beschonken was. Zijne zuster houdt het met .... zijne schoondochter met een ander Europeaan. Dat alles had grooten wrevel verwekt, en ik wijs daarop om te doen zien van hoe hoog belang het is in Indië, dat de Europesche ambtenaren zich niet schuldig maken aan onzedelijk gedrag. Ik heb de overtuiging dat door niets meer onze achting verloren gaat en ons gezag wordt gekrenkt. De Gouverneur-Generaal kan te dien aanzien niet te streng zijn, en wat mij betreft ik zou, voor zoo veel mijne magt strekt, niemand sparen, die zich aan onzedelijkheid schuldig maakte.

Maar nu een enkel woord in het bijzonder over de oorzaken der treurige gebeurtenissen. De Minister had in de eerste plaats genoemd de verkeerde regeling der troonsopvolging en er bijgevoegd, dat die plaats had gegrepen vóór den tegenwoordigen Gouverneur-Generaal. In goed en duidelijk Hollandsch vertaald, wil dat zeggen: de schuld van al de gepleegde gruwelen en van al het geplengde bloed drukt op hem die thans de eer heeft tot u te spreken. Wat zal ik er op antwoorden? Voor het oogenblik weinig. Alleen dit wil ik er van zeggen, dat het besluit regelende de opvolging niet genomen is dan na vele langdurige onderhandelingen, rapporten en adviesen te hebben ingewonnen, die aanwezig moeten zijn hier te Lande of in het archief in Indië. Voor het oogenblik ben ik weerloos om op die beschuldiging te antwoorden; want ik heb niet in mijn bezit een particulier archief, bestaande uit afschriften van Gouvernementsstukken. Daarvan heb ik mij steeds onthouden, omdat ik het ongeoorloofd acht, dat een Gouverneur-Generaal zelf zou doen wat aan andere ambtenaren verboden is. Ik ben nu weerloos om te antwoorden, maar nu verwacht ik van de loyauteit des Ministers, ja eisch ik van zijne regtvaardigheid, dat Z. Exc. in deze Kamer zal overleggen alle stukken die tot de regeling der bedoelde troonsopvolging betrekking hebben. Zijn die stukken hier te Lande niet alle aanwezig, ik zal geduld hebben, doch dan eerst kan ik mij verdedigen. De Kamer kan geen uitspraak doen, zonder dat van die stukken kennis genomen zij. Maar dan zal de vraag zijn of het besluit op dat tijdstip genomen onder de toen bestaande omstandigheden een goed besluit was al dan niet. Sedert drie jaren heb ik Indië verlaten; de omstandigheden kunnen veranderd zijn. Waarom is men op dat besluit niet teruggekomen, terwijl men toch terugkwam op andere besluiten, waarbij niet zoo groote haast was? Sedert januarij was men gewaarschuwd; het ware dus pligtmatig geweest, en ik zelf zou het gedaan hebben, om bij veranderde omstandigheden ook anders te handelen.

Nu nog een punt ten slotte. Ik wil geene lessen uitdeelen, noch mij aanmatigen een oordeel over hetgeen gedaan of nagelaten moet worden. Ik verklaar de omstandigheden daartoe niet genoegzaam te kennen, en ik zelf heb de ondervinding hoe onjuist men beoordeeld wordt, door hen die de omstandigheden slechts ten halve kennen. Maar ik wil slechts opmerken, dat het welligt raadzaam kon geweest zijn, de beruchte vrouw van den overleden Sultan te verwijderen; misschien raadzaam om den geestdrijver, waarvan ik zoo even sprak, almede te verwijderen. Doch hier schijnt het Regerings-reglement een onoverkomelijke hinderpaal te stellen. Zoodanige verwijdering kan slechts op een gegeven oogenblik noodzakelijk en raadzaam zijn; te vroeg of te laat volbragt wordt zij of ondoenlijk of gevaarlijk. Volgens art. 47 van het Regerings-reglement moet de Gouverneur-Generaal zelf het bevel tot in hechtenisneming teekenen, na vooraf den persoon dien het geldt te hebben doen hooren. Handelen was dus niet mogelijk, en die bepaling acht ik een groot gebrek in het Regerings-reglement; want er zijn omstandigheden gelijk nu hebben plaats gehad, die noodzakelijk maken, dat hooge autoriteiten evenzeer als de Gouverneur-Generaal de magt bezitten, om ter voorkoming van groote onheilen personen te verwijderen.

De heer *van Hoëvell*. Ik veroorloof mij de opmerking, dat, naar het mij voorkomt, op deze zaak zal moeten worden teruggekomen, aangezien de Minister zelf verklaard heeft alle stukken nog niet te hebben gelezen en de vorige spreker tot beoordeeling der zaak de overlegging van stukken heeft noodzakelijk geacht. Wil men dus licht hebben in de zaak, dan zal men daarop moeten terugkomen, en ik hoop dat de Minister geene zwarigheid zal maken te voldoen aan het verlangen van den heer van Twist, doch dan ook op meer onbekrompen wijze dan voldaan is aan een vroeger verlangen naar overlegging van stukken. Het is mij overigens opgevallen de wijze waarop de Minister is heengegleden over het eerste deel mijner rede. Mijne interpellatie strekte om in het algemeen vragen te doen naar den toestand van Neêrlandsch Indië in verband met de laatste tijdingen. Ik heb mij veroorloofd een résumé te geven van honderde brieven over dien toestand; ik heb gevraagd: is dat waar, of wat is daarvan waar? En de Minister heeft geen antwoord gegeven. Nu is de zaak van te veel gewigt dan dat de Minister, indien hij overtuigd was dat die berigten onjuist waren en onwaar, niet met warmte zou zijn opgetreden om het bestuur in Indië te verdedigen. Maar daarover heen te glijden, daarvan geen woord te zeggen, dat vind ik vreemd.

Ik moet nog een enkel woord zeggen over de expeditie tegen Boni. Ik heb de noodzakelijkheid daarvan noch vroeger noch thans ontkend, maar ik had gewenscht dat de Minister ons uitvoeriger had medegedeeld den afloop der expeditie. De Minister zegt: de expeditie is niet mislukt. Maar in Indië en hier zegt men, dat ze wèl is mislukt, en dat aan gebrek aan beleid en goede zorg moeten worden toegeschreven al die rampen die de expeditie kenmerkten. Zal ik hier een tafereel ophangen van al hetgeen onze troepen geleden hebben, en hoe bijv. gebrek aan goed voedsel eene der meest krachtig werkende oorzaken is geweest, dat zoovele honderde personen door ziekten zijn gevallen? Ik had gewenscht dat de Minister ons had gerustgesteld, of de waarheid erkend. Het doel der expeditie is niet geweest om roem voor ons leger te verwerven, maar om ons geschokt gezag te herstellen en te handhaven. Is dit geschied, dan is de expeditie gelukt; zoo neen dan is zij mislukt. Durft nu de Minister verklaren, dat ons gezag op Boni hersteld is? De Koningin van Boni heeft gedaan, wat vroegere Koningen ook gedaan hebben; zij heeft zich op een terrein teruggetrokken, waarop wij haar niet volgen kunnen. Het Indische Bestuur heeft daartoe haar de gelegenheid gegeven, want maanden te voren kondigde het de expeditie aan, en met het oog op de handelingen van Boni verbood het den invoer van wapenen en buskruid te Makassar ofschoon de geheele kust van Boni open bleef. Ik had gewenscht dat dergelijke beschuldigingen niet met stilzwijgen waren voorbijgegaan; dat men ze had wederlegd of krachtig verdedigd, of dat de Regering toevlugt had genomen tot andere maatregelen, geëvenredigd aan de hoogere belangen die het hier geldt. De Minister vergete het niet, dat, wat hij er ook van zegge, hij verantwoordelijk is voor hetgeen in Indië geschiedt.

Met verbazing vernam ik van den Minister, dat hij hoop voedde van *toenadering*. Nadat wij te vergeefs eene groote magt naar Boni hebben uitgezonden, verheugt zich de Minister in de hoop op toenadering. Niemand meer dan ik is voorstander eener vredelievende staatkunde; maar nu van onze zijde toe te naderen en de zaak te laten zoo als zij is, dat zou ons gezag niet alleen ondermijnen maar geheel en al vernietigen. Herhaling der expeditie is thans dubbel noodig en wij mogen van onze zijde niet van toenadering spreken.

Wat betreft het gebrek aan overeenstemming tusschen den Gouverneur-Generaal en den Minister, verklaarde de Minister dat zij ten aanzien eener vredelievende staatkunde overeenstemden, en de Minister had tevens gewaarschuwd, om geen onvoorwaardelijk geloof aan de dagbladen te slaan. Ik schenk zoodanig geloof niet aan de dagbladen, maar ook niet aan de officieele waarheid, en wanneer nu door overlegging van stukken de zaak hier nader onderzocht zal worden, zal ik de officieele en de particuliere berigten met elkander vergelijken, ten einde te trachten tot de kennis der waarheid te geraken.

Als eene der oorzaken der gebeurtenissen op Banjermassing had de Minister genoemd de pogingen om het Nederlandsch gezag meer en meer uit te breiden, maar bij die gebeurtenissen ontwaar ik geen enkel spoor van die oorzaken; ik moet dus een nader bewijs verzoeken alvorens het bestaan van die oorzaak te erkennen. Het heeft mij verwonderd dat de Minister niet gewezen heeft op eene andere algemeene oorzaak. Sedert jaren hebben kundige mannen, die de streken van Borneo bezocht hebben, gewezen op de noodzakelijkheid, dat wij het zoogenaamde Maleische ras, hetwelk ook het overweldigende ras is, terugdringen en de eigenlijke inboorlingen op den voorgrond stellen. Die Maleische Vorsten zijn overweldigers en onderdrukken de inlandsche bevolking en nu betreur ik dat men dezen wenk niet in acht genomen, maar integendeel bij het sluiten van nieuwe tractaten een ander beginsel op den voorgrond gesteld heeft.

Ook op andere punten heb ik geen antwoord bekomen, bijv. was de uitbarsting niet te voorzien en te voorkomen? Was de Gouverneur-Generaal niet buiten den Resident om gewaarschuwd? De heer van Twist zegt neen; naar mijne berigten echter, zou juist een der slagtoffers zich gewend hebben tot den Gouverneur-Generaal en over dien stap ontevredenheid hebben ondervonden. Mij dunkt dat over zulke zaken licht moet worden verspreid. Ik wil deze uiteenloopende geruchten niet verdedigen, maar ik zoek de waarheid, en het verwondert mij, dat deze vragen met stilzwijgen zijn beantwoord. Heeft het Bestuur zijn pligt gedaan? Ik heb op die vraag geen antwoord bekomen. De geruchten zeggen neen, en ten bewijze daarvan zegt men dat de Resident is afgezet en een speciaal commissaris afgezonden. De Minister heeft gezegd, dat hij omtrent de politieke gesteldheid van Indië geene geruststellende verzekering geven kon, maar alleen dat de Regering waakte en handelde. Maar juist dat waken en die handelingen waren uit de medegedeelde bijzonderheden niet gebleken. Intusschen moesten wij die overtuiging stellig hebben. Had de Regering ze niet, dan was zij verpligt andere maatregelen te nemen, doortastende maatregelen in verband met de belangen die op het spel staan, en welker behoorlijke behartiging van onafzienbare gevolgen voor Kolonien en Moederland konden zijn.

(*Zie het vervolg en slot dezer zitting in de Courant.*)

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.